

Luontoselvitykset Helsingin Stansvikin kartanoympäristön alueella
vuonna 2022 – Käävät ja kääväkkäät, yöperhoset ja kartanopuiston
niittyalueet

Faunatican raportteja 109/2022

Päiväys: 21.12.2022

Kirjoittajat:

Kannen kuva: Valopyydys n:o 1. (kuva: Marko Nieminen 12.5.2022)

Valokuvat: © 2022 / Faunatica Oy (ellei toisin mainita kuvan yhteydessä)

Karttakuvat: © 2022 / Faunatica Oy

Pohjakartat ja ilmakuvat: © Maanmittauslaitos

Espoo 2022

Suosittellemme viittaamaan tähän raporttiin seuraavasti:

2022: Luontoselvitykset Helsingin Stansvikin kartanoympäristön alueella vuonna 2022. Käävät ja kääväkkäät, yöperhoset ja kartanopuiston niittyalueet. – Faunatican raportteja 109/2022. 57 s.

Sisällysluettelo

1.	JOHDANTO	3
2.	KARTANOPUISTON NIITYJEN KASVILLISUUS	6
	2.1. Osa-alueiden yleiskuvaukset	8
	Osa-alue A.....	8
	Osa-alue B.....	9
	Osa-alue C.....	10
	Osa-alue D.....	12
	2.2. Kasvihavainnot	14
	Kulttuurinseuralaislajisto	14
	2.3. Johtopäätökset ja suositukset	28
3.	KÄÄVÄKKÄÄT	29
	3.1. Menetelmät	30
	Käävät	30
	Kääväkkäät.....	30
	3.2. Tulokset	31
	Käävät	31
	Kääväkkäät.....	31
	3.3. Johtopäätökset ja suositukset	32
4.	YÖPERHOSET	37
	4.1. Menetelmät	38
	Perhosten havainnointimenetelmistä.....	38
	Maastokäynnit.....	39
	Maastokäyntien aikainen säätila	40
	4.2. Selvitysalueen yleinen tila	42
	4.3. Erityisesti huomioitavat lajit	44
	Havainnot uhanalaiseksi luokitelluista lajeista	48
	4.4. Johtopäätökset ja suositukset	55
5.	KIRJALLISUUS	57

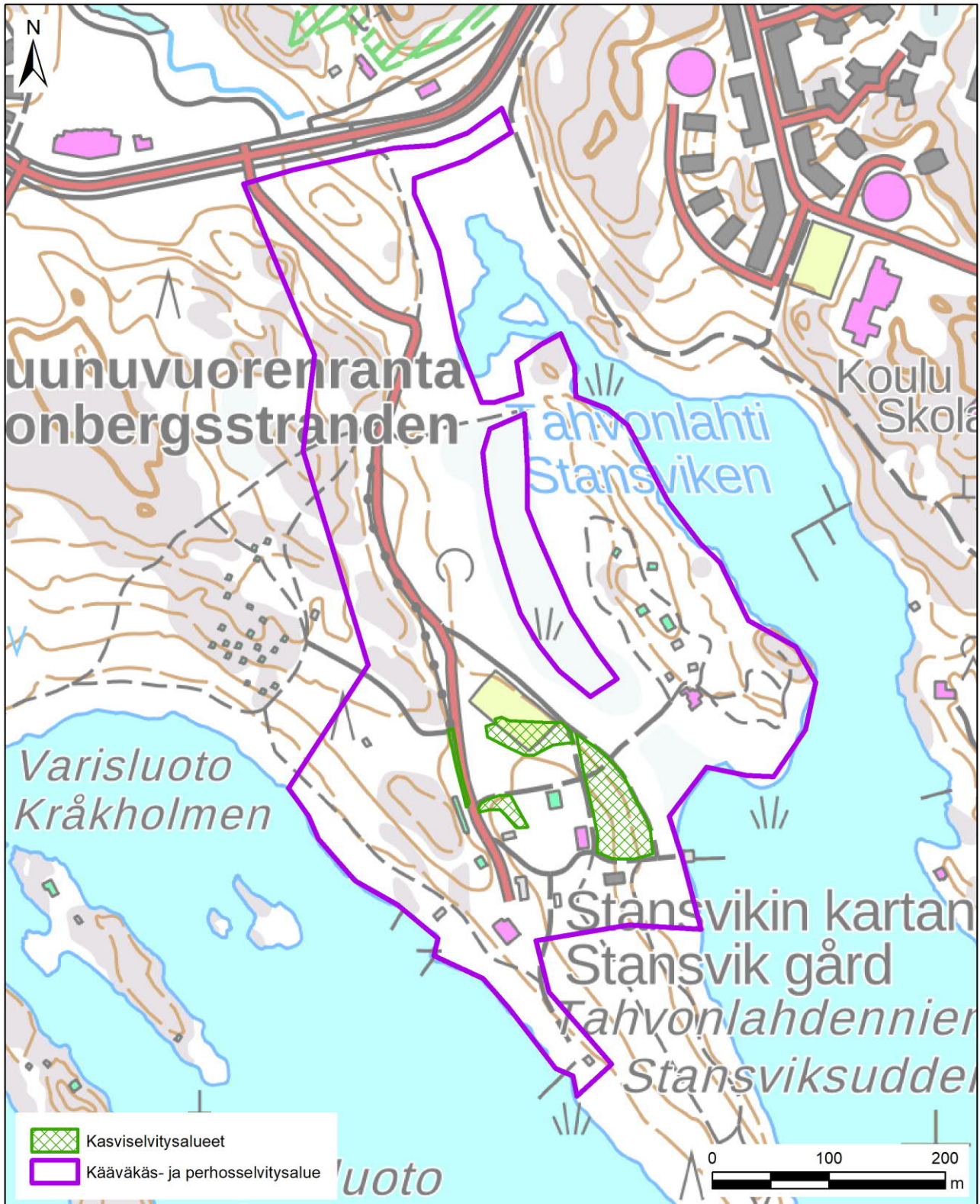
1. Johdanto

Faunatica Oy teki vuonna 2022 Helsingin Stansvikin kartanoympäristön alueella (kuvat 1 & 2) kartanopuiston niittyalueen kasvillisuusselvityksen sekä koko alueen kääväkäs- ja yöperhosselvitykset. Selvitykset tehtiin Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimialan Kaupunkitila ja verkostot -yksikön toimeksiannosta. Tuloksia hyödynnetään Stansvikin kartanopuiston hoito- ja kehittämissuunnitelman laatimisessa.

Kasvillisuus selvitys keskitettiin kartanopuiston alueelta rajatuilla niittymäisillä alueilla (yht. <1 ha) aiemmin esiintyneiden harvinaisten kulttuurinseuralaiskasvien ja niittykasvien nykytilan inventointiin.

Kääväkkäitä (käävät, orvakkaat ja orakkaat) selvitettiin koko alueelta maa- ja pystylahopuulta, elävistä puista ja maasta. Selvityksessä kiinnitettiin erityistä huomiota uhanalaisiin, harvinaisiin ja erityisiä luontoarvoja indikoiviin lajeihin.

Yöperhosselvityksessä keskityttiin uhanalaisiin, silmälläpidettäviin, harvinaisiin ja muihin erityisesti huomioitaviin lajeihin.

Kuva 1. Selvitysalueiden rajaukset.

Kuva 2. Selvitysalueiden rajaukset ilmakuvalla.

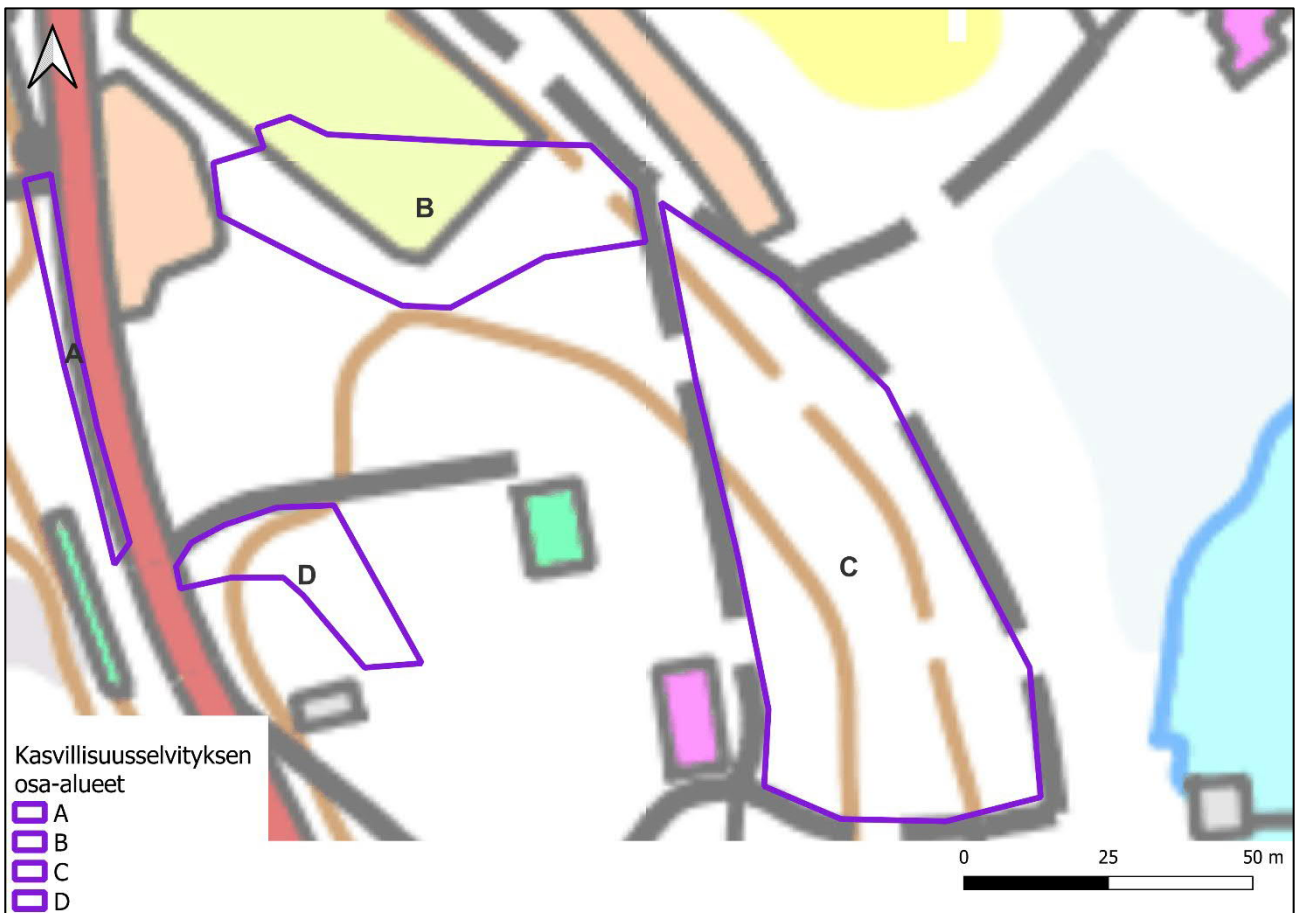
2. Kartanopuiston niittyjen kasvillisuus

Kesällä 2022 Stansvikin kartanon alueella tehtiin kasvillisuusselvityksiä, joiden tarkoituksena oli paikantaa etenkin kulttuurinseuralaislajeja sekä niittykasvilajistoa. Alueelta oli valittu selvitysalueiksi neljä suhteellisen pienialaista niittymäistä aluetta (kuva 3). Kuvioiden yhteispinta-ala oli noin 0,6 ha. Kartanon ympäristön kasvillisuutta on kartoitettu aiemminkin (Hiltunen 2000), jolloin alueen kasvillisuutta seurattiin lähes kokonaisen kasvukauden ajan. Hiltusen työn perusteella rajattiin vuonna 2022 selvitetty alueet, joista haluttiin tietää esiintyykö harvinaista ja kulttuurinseuralaislajistoa edelleen.

Kasvillisuutta selvitti FM Henna Saviharju kahdella maastokäynnillä vuonna 2022. Ensimmäinen maastokäynti tehtiin 23.5.2022, jolloin kevätaspekttilajit kukkivat. Alueen tyypillisiä kevätukukkihoita ovat valkovuokko (*Anemone nemorosa*), mukulaleinikki (*Ficaria verna*) ja erilaiset sipulikasvit kuten idänsinililja (*Othocallis siberica*), pikkukäenrieska (*Gagea minima*) ja hentohelmililja (*Muscari botryoides*). Pikkukäenrieska oli kevätukukkihoista runsain ja se muodostaa paikoin tiiviitä ja suhteellisen laajoja kasvustoja. Tehdyt kevätukukkihojavainnot on esitetty kuvassa 13.

Toinen maastokäynti tehtiin 25.7.2022, jolloin pääpainopisteenä olivat kulttuurinseuralaislajit sekä niittykasvillisuus. Kesällä 2022 tehdyt kulttuurikasvillisuushavainnot ja niittykasvihavainnot on esitetty kuvassa 14.

Kuva 3. Kasvillisuusselvityksen osa-alueet.

2.1. Osa-alueiden yleiskuvaukset

Osa-alue A

Osa-alue on Stansvikintien länsipiennarta, jossa vanha muuri ja vanhoja kujannepuita. Kasvillisuus tien ja muurin välissä on korkeaa niittyajistoa. Kevätkukkijoista kuviolla tavattiin valkovuokkoa (*Anemone nemorosa*), kulttuurinseuralaislajeista havaittiin keltamo (*Chelidonium majus*), vuohenkello (*Campanula rapunculoides*) ja yöilakkia (*Silene noctiflora*). Haitallisista vieraslajeista kuviolla havaittiin viitapihlaja-angervoa (*Sorbaria sorbifolia*) ja rikkapalsamia (*Impatiens parviflora*). Paikoin isonokkosta (*Urtica dioica*) ja vuohenputkea (*Aegopodium podagraria*) on runsaasti.

Kuva 4. Stansvikintien ja vanhan kivimuurin välisen pientareen niittykasvillisuutta.

Osa-alue B

Kasvillisuus on hyvin korkeaa ja rehevää, osittain rehevöitynyttä, niittykasvillisuutta. Käytössä olevat viljelypalstat sijaitsevat hajanaisesti alueella ja niitä ympäröivät tiheät vuohenputki- ja nokkoskasvustot. Viljelypalstoilla kasvatetaan mm. myskikurpitsaa (*Cucurbita moschata*), maissia (*Zea mays*) ja perunaa (*Solanum tuberosum*). Rinteessä on istutettuna herukoita (*Ribes* sp.) ja vadelmia (*Rubus* sp.). Alueella risteilee runsaasti polkuja. Puutarhajätteitä on kehikkokomposteissa. Kevätkukkijoista kuviolla tavattiin idänsinililjaa (*Othocallis siberica*) ja mukulaleinikkiä (*Ficaria verna*).

Kulttuurinsuosijalajeista osa-alueelta tai sen välittömästä läheisyydestä havaittiin hanhentatar (*Persicaria maculosa*), jalominttu (*Mentha ×gracilis*), kalliokielo (*Polygonatum odoratum*), keltamo, silmälläpidettävä (NT) rautanokkonen (*Urtica urens*) ja yöailakki. Nykyisellään reunaniityllä, etenkin parkkipaikan läheisyydessä, vallitsevina ovat niittyjen rehevyyttä ilmentävät lajit, kuten vuohenputki, koiranputki (*Anthriscus sylvestris*), koiranheinä (*Dactylis glomerata*), niittyjuola (*Elytrigia repens*) ja isonokkonen. Lisäksi esiintyy hevонhierakkaa (*Rumex longifolius*) ja heinätähdimöä (*Stellaria graminea*). Haitallisista vieraslajeista kuviolla havaittiin terttuselja (*Sambucus racemosa*), isotuomipihlaja (*Amelanchier spicata*) ja osa-alueen välittömässä läheisyydessä komealupiini (*Lupinus polyphyllus*).

Kuva 5. Osa-alue B:n kaakkoiskulman rinneniittyä.

Kuva 6. Viljelypalstoille varattu ala on osittain hyvin rehevää. Vuohenputki, koiranputki ja isonokkonen muodostavat muhkeita kasvustoja.

Osa-alue C

Kartanon päärakennuksen edustan nurmi-niittyalueen pohjoispääty on rehevöitynyttä ja osin umpeutuvaa niittyä, kasvillisuus on korkeaa ja hietakastikka (*Calamagrostis epigejos*) valtaa voimakkaasti alaa. Siirryttäessä kohti etelää, niityn kasvillisuus on matalampaa ja lajisto on muutamia rehevöityneitä (isonokkosta, pujoa (*Artemisia vulgaris*) ja vuohenputkea) laikkuja lukuun ottamatta edustavaa tuoreiden heinä- ja pienruohoniittyjen lajistoa. Hyvin pienialaisesti esiintyy myös ketomaisia laikkuja, joissa tavattiin mm. huopavoikeltanoa (*Pilosella officinarum*), silmälläpidettävää (NT) ketoneilikkaa (*Dianthus deltoides*) ja vaarantunutta (VU) keltamataraa (*Galium verum*). Valtalajeina tällä parhaalla niittyosuudella ovat nurmirölli (*Agrostis capillaris*) ja siiankärsämä (*Achillea millefolium*), lisäksi esiintyy mm. ahopukinjuurta (*Pimpinella saxifraga*), särmäkuismaa (*Hypericum maculatum*), harakankelloa (*Campanula patula*), kissankelloa (*Campanula rotundifolia*), ahomansikkaa (*Fragaria vesca*) ja kielloa (*Convallaria majalis*). Kevätkukkijoista alueella havaittiin helmililja (*Muscari botryoides*), idänsinililja (*Othocallis siberica*), lumikello (*Galanthus nivalis*), pikkukäenrieska (*Gagea minima*), torvinarsissi (*Narcissus pseudonarcissus*), valkonarsissi (*N. poeticus*), tulppaani (*Tulipa gesneriana*) ja valkovuokko. Kulttuurinseuralaislajeista paikallistettiin kalliokiello, nurmilaukka (*Allium oleraceum*), persiantädyke (*Veronica persica*), rautanokkonen, ukkomansikka (*Fragaria moschata*) ja vuohenkello. Haitallisista vieraslajeista kuviolla esiintyvät paimen- ja piennarmatarana. (*Galium album* ja *G. ×pomeranicum*).

Kuva 7. Pohjoisinta niittyalaa, jossa kasvaa mm. paimenmataraa ja piennarmataraa.

Kuva 8. Nurmirölliniittyä, jossa kukkivat mm. ahdekaunokki, siankärsämö, päivänkakkara, ahopukinjauri, ketoneilikka ja keltamatara.

Kuva 9. Rinneniitty on paikoin rehevöitynyt ja siellä kasvavat runsaina mm. vuohenputki ja isonokkonen.

Osa-alue D

Osa-alue on länteen viettävää niittyrintettä, jonka pohjoisreunalla on vanha muuri. Alueella kasvaa istutettuna vaahteraa, siperianhernepensasta (*Caragana arborescens*), pimpinellaruusua (*Rosa spinosissima*) ja alppiruusu (*Rhododendron Catawbiense*-Ryhmä). Hernepensaiden itäpuolella niitty on rehevöitynyttä ja korkeakasvuista, lajeina mm. nokkosta, vadelmaa (*Rubus idaeus*) ja koiranputkea.

Kevätkukkijoista alueella havaittiin idänsinililjaa, pikkukäenrieskaa sekä valkonarsissia. Osa-alueen ja kellarin välisellä alueella kasvaa harvahkona kasvustona nurmilaukkaa. Osa-alueelta havaittiin noin 70 kukkivaa ketoneilikkaa. Vieraslajeista kohteella kasvat isotuomipihlaja ja paimenmatara.

Kuva 10. Hernepensaiden itäpuolella niitty on rehevää ja osin umpeutumassa.

Kuva 11. Ketoneilikkakasvustoa muurin länsipuolella.

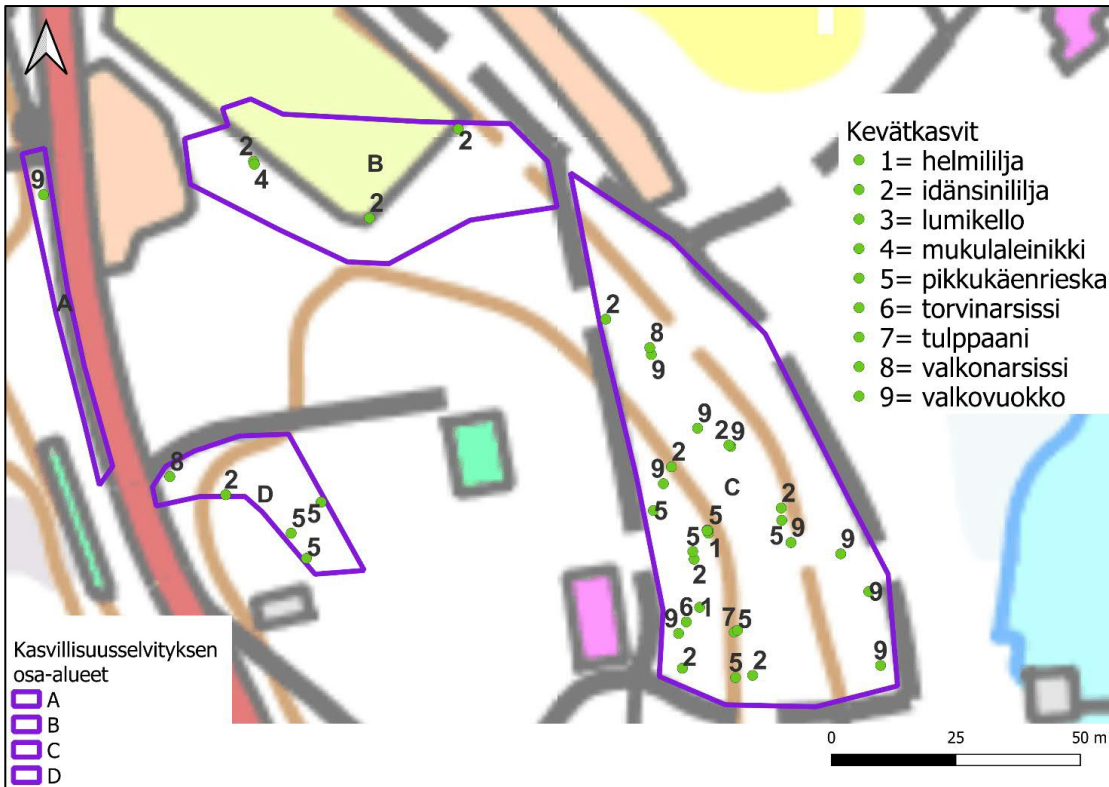
Kuva 12. Isomaksaruoho viihtyy muurilla.

2.2. Kasvihavainnot

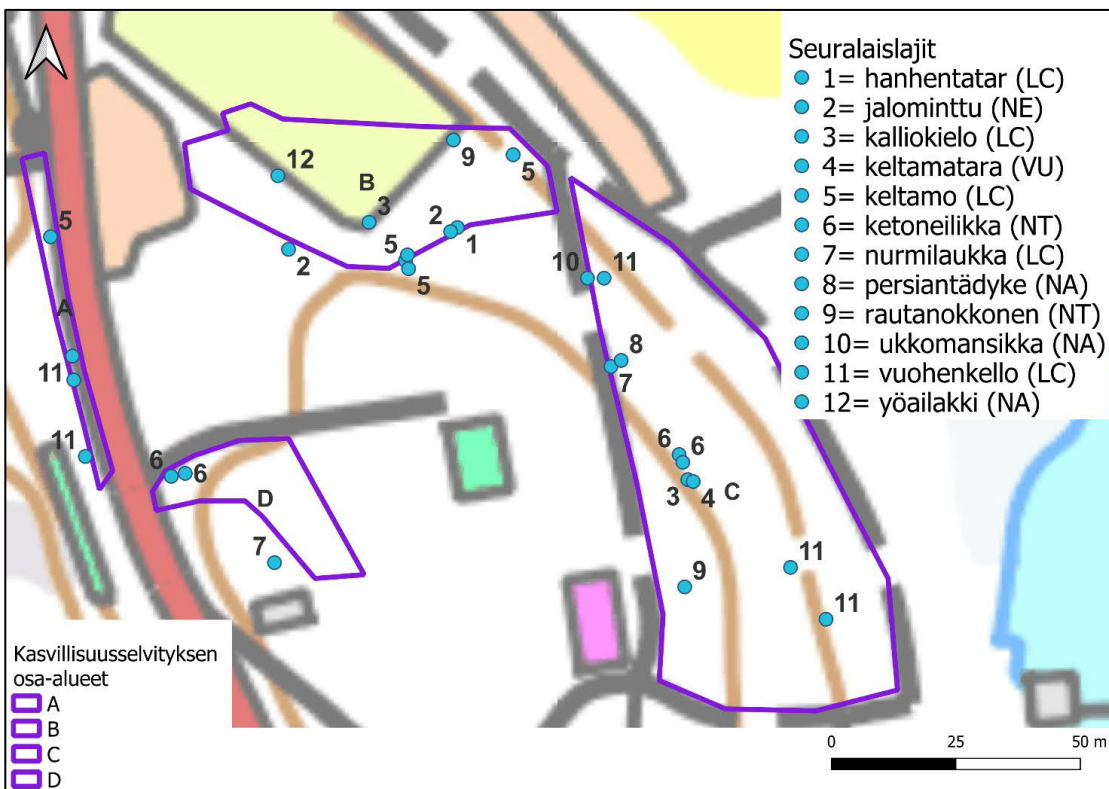
Kevätkukkijoiden havainnot esitetään kuvassa 13 sekä kulttuurinseuralaislajihavainnot ja havainnot erityisesti huomioitavista niittylajeista kuvassa 14. Vuosituhannen vaihteessa (Hiltunen 2000) havaituista kulttuurinseuralaislajeista useimmat olivat edelleen löydettävissä alueelta. Tämä antaa viitteitä siitä, että hoitotoimissa on onnistuttu. Muutamat alueen niittymäisistä alueista ovat rehevöityneitä tai umpeutumassa.

Kulttuurinseuralaislajisto

Kulttuurinseuralaiset ovat lajeja, jotka hyötyvät tai ovat riippuvaisia ihmistoiminnasta. Kulttuurikasveja on kasvatettu koristekasveina, lääkekasveina sekä ravintokasveina. Osa kulttuurinsuosijalajeista on levinnyt ihmisen myötävaikutuksella esim. painolastien mukana ilman tarkoituksellista siirtoa. Kartanon alueen kulttuurinseuralaislajeja on selvitetty vuosituhannen vaihteessa (Hiltunen 2000). Tuolloin havaituista lajeista valtaosa havaittiin tässäkin selvityksessä. Paikallistamatta jäivät hukanputki (*Aethusa cynapium*), pikkutakiainen (*Arctium minus*), peltokierto (*Convolvulus arvensis*), pihakurjenpolvi (*Geranium pusillum*) ja peltotädyke (*Veronica agrestis*). Havaituista seuralaislajeista tehtiin lyhyet esittelyt (ks. alla).

Kuva 13. Alueen runsaimmat kevätukukkijakasvustot. Pikkukäenrieska oli runsain laji, joka muodostaa paikoin tiiviitä ja suhteellisen laajoja kasvustoja.

Kuva 14. Alueella tehdyt kulttuurinseuralaislajihavainnot sekä havainnot erityisesti huomioitavista niitylajeista. Uhanalaisten ja harvinaisten lajien havaintoja on kuvailtu lajesittelyjen yhteydessä.

Keltamatara (VU – Vaarantuneet)	<i>Galium verum</i>
Esiintyminen alueella	Keltamataraa havaittiin yksi esiintymä kartanon päärakennuksen edustalta. Kasvustossa noin 15 yksilöä.
Yleiskuvaus	Keltamataran varsi on alaosastaan 4-särmäinen, yläosastaan liereä ja hienokarvaine 20–60 cm korkea ruoho. Neulasmaiset lehdet ovat otakärkisiä, päältä kiiltäviä ja alta valkokarvaisia. Ehytlaitaiset lehdet ovat taakäänteisiä ja ne ovat sijoittuneet säteittäisesti kiehkuroiksi, joissa on yleensä 8 lehteä. Keltamatara kukkii tuoksuvin kukin heinä-syyskuussa. Kukat ovat tumman keltaisia, teriö on ratasmainen, n. 3 mm leveä, yhdislehtinen ja 4-liuskainen. Verhiö puuttuu. Heteitä on 4. Emiö on yhdislehtinen ja 2-vartaloinen. Kukinto on laaja, kapean kartiomainen, tiheäkukkainen latvaviuhkosto. Hedelmä on 2-osainen, sileä, kalju, kypsänä musta lohkohedelmä. Hedelmukset ovat pyöreitä, 1,5 mm leveitä.
Biologia	Maavarrellinen, monivuotinen ruoho, joka viihtyy kuivilla kasvupaikoilla. Sillä on vankka, syvälle ulottuva, runsaasti haarova pääjuuri ja lisäksi juurakkomainen maavarsi. Neulasmaiset lehdet ovat kuivakkokasville tyypillinen sopeutuma. Keltamatara on ainoa keltakukkainen mataramme. Muiden mataroiden kukat ovat enemmän tai vähemmän valkoisia. Perinneympäristöjen, etenkin niittyjen katoaminen on tehnyt keltamatarasta aiempaa huomattavasti harvinaisemman. Maankäytönmuutoksen lisäksi keltamataraa uhkaa myös risteytyminen lähisukuisen paimenmataran kanssa. Näiden piennarmataroiksi nimettyjen risteymäyksilöiden varsi on selvästi nelisärmäinen, lehtilavat usein alapinnaltaan karvaisia ja kukat kellanvalkeita. Selvitysalueella esiintyy keltamataran lisäksi sekä piennar- että paimenmatararaa. Keltamataran siemenpankki on usein vain väliaikainen.

Ketoneilikka (NT – Silmälläpidettävät)	<i>Dianthus deltoides</i>
Esiintyminen alueella	Ketoneilikkaa havaittiin kartanon päärakennuksen edustalta kaksi pientä kasvustoa (3 ja 5 kukkivaa yksilöä) sekä kaksi isompaa (n.20 ja n.50 kukkivaa yksilöä) kasvustoa tilanhoitajantalolle vievän tien läheisyydessä.
Yleiskuvaus	Ketoneilikka on 10–30 cm korkea ruoho. Sen varsi on maanmyötäinen–koheneva, hiukan karvainen, karkeapintainen, vihreän sinivihreä. Lehdet ovat vastakkain, ne ovat ruodittomia ja tyvestä yhdiskasvuisia. Lehtilapa on tasasoukka–tasasoukan suikea, lähes neulasmainen, hienosti hammaslaitainen ja silposuoninen. Ketoneilikka kukki kesä-elokuussa. Kukkien teriö on säteittäinen, yleensä purppuranpunainen, harvoin vaaleanpunainen tai valkoinen. Teriössä on tummia raitoja sekä tummia tai vaaleita pilkkuja. Kukka on 1,5–2 cm leveä siinä on 5 hammaskärkistä terälehteä. Verhiö on yhdislehtinen, torvimainen, ylöspäin kapeneva, 5-liuskainen, ulkoverhiöllinen ja usein punertava. Heteitä on 10. Emiö on yhdislehtinen, 2-vartaloinen ja 2-luottinen. Kukkat ovat yksittäin tai harvana viuhkona. Hedelmät ovat kapeansoikeita, vihertäviä, 4-liuskaisesti aukeavia kotia.
Biologia	Löyhästi mätästävä monivuotinen ruoho, jolla on vankka juurakko. Se viihtyy kuivilla kedoilla, kivisillä rinteillä, rinneniityillä, pientareilla ja teiden varsilla. Kuivat, niukkatyppiset kedot ovat ketoneilikoiden parhaita kasvupaikkoja. Rehevillä kasvupaikoilla ketoneilikka asettuu usein kivien viereen, missä se menestyy paremmin kuin sitä kookkaammat lajit. Ketoneilikka on harvinaistunut nopeasti kasvupaikkojensa kiihtyvän umpeenkasvun myötä. Maankaivelun yhteydessä ketoneilikka usein ilmestyy siemenpankista varsin runsaana, joten laidunnuksen tai sitä matkivien ylläpitotoimenpiteiden avulla neilikkaniityt voivat säilyä.

Rautanokkonen (NT – Silmälläpidettävät)	<i>Urtica urens</i>
Esiintyminen alueella	Kartanon edustan nurminiityltä havaittiin yksi rautanokkonen, viljelmiltä viettävältä niittypengermältä paikallistettiin seitsemän yksilöä ja viljelypalstalta neljä yksilöä.
Yleiskuvaus	Rautanokkonen on varreltaan koheneva-pysty ja usein haarova 10–50 cm korkea poltinkarvainen ruoho. Se on isonokkosta matalampi. Sen varsi on 4-särmäinen. Ruodilliset lehdet ovat korvakkeellisia ja vastakkaisia. Lehtilapa on soikea tai pyöreähkö ja sen tyvi on tylppä. Lehden kärki on lyhyt, laita syvään sahalaitainen, vaaleanvihreä ja harvakseltaan poltinkarvainen. Lapa on n. 1,5 kertaa leveytensä pituinen ja ruoti n. 2/3 lavan pituudesta. Se kukkii heinä–syyskuussa. Sen hede- ja emikukat ovat erikseen, mutta samassa yksilöissä. Kukat hyvin pieniä. Hedekukassa on kehälehtiä 4, ne ovat verholehtimäisiä, karvaisia ja läpikuultavia. Heteitä on 4, palhot nuppuvaiheessa ovat sisäänpäin kiertyneet. Emikukassa kehälehtiä on 4, ne ovat verholehtimäisiä, pareittain erikokoisia ja karvaisia. Suuremmissa kehälehdissä on usein 1 poltinkarva kummassakin. Emiö on 1-vartaloinen ja 1-luottinen. Luotti on pensselimäinen. Kukinto on norkkomainen, 1–2 cm pitkä ja se on lehtiruotia lyhyempi. Hedelmä on litteä, kellanruskea, kehälehtien suojaama soikea pähkylä.
Biologia	Tutummasta isonokkosesta poiketen rautanokkonen on 1-vuotinen ruoho. Se on meillä muinaistulokas. Se on todennäköisesti kotoisin Välimeren alueelta, mutta levinnyt tehokkaasti aina Uuteen-Seelantiin saakka. Yksivuotisena sen lisääntyminen on kiinni siementuotannosta. Nokkosen pienet kukat ovat tuulipölytteisiä, mutta aivan kokonaan ilmavirtausten varassa lisääntyminen ei ole. Heteet ovat nupussa sisäänpäin taipuneita ja kun kukka avautuu, ne suoristuvat nopeasti ja sinkoavat siitepölyn ilmaan. Rautanokkonen on typensuosija, jonka kasvupaikkoja luonnossa ovat merenrantojen kasautumisvyöhykkeet. Navettojen ja tunkioiden ympäristöt, missä on runsaasti hajoavaa orgaanista ainetta, kelpaavat lajille mainiosti. Sille riitti aiemmin kaupungeissakin sopivia kasvupaikkoja, kun hevoset olivat yleisempiä. Nuoria versoja on käytetty vihannekseksi ja kuivattuna karjan rehuksi, myös rohdoskäytöstä on viitteitä.

Hanhentatar (LC – Elinvoimaiset)	<i>Persicaria maculosa</i>
Esiintyminen alueella	Yksittäinen esiintymä viljelypalstojen reunamilla, kolme lähekkäistä, haarovaa yksilöä avoimella multapinnalla.
Yleiskuvaus	Kasvutavaltaan pysty, koheneva tai rento 10 – 60 cm pitkä ruoho. Varsi on kalju ja nivelien kohdalta hieman turvonnut. Lehdet ovat kierteisesti. Lehtilapa on lyhytruotinen tai ruoditon, suikea – kapeansoikea. Lehdet ovat pituudeltaan 5–10 cm, ehytlaitaisia, kaljuja ja niiden yläpinnalla on iso musta täplä. Korvaketupen laita on pitkäkarvainen. Kukinto on tiheä tähkä. Kukat ovat säteittäisiä – kellomaisia, vain n. 3,5 mm pitkiä. Kehässä on 5 tyveltä puoleenväliin asti yhdistynyttä vaaleanpunaista–punaista (tai harvoin valkoista) liuskaa. Heteitä on 6. Emiö muodostuu kahdesta yhteen kasvaneesta lehdestä. Kypsä hedelmä on kiiltävän musta, 2–3 mm pitkä, yleensä 3-särmäinen pähkylä.
Biologia	Yksivuotinen muinaistulokas, joka viihtyy piholla, puutarhoissa, pelloilla, joutomailla, ojissa ja maakasoilla. Kukkii heinä-syyskuussa. Hanhentatarta on käytetty lääkekasvina ja lehtiä sekä nuoria vesoja on syöty myös salaattina. Yksi kasvi tuottaa 200-800 siementä, joiden elinikä maassa on 30 vuotta.

Kalliokielo (LC – Elinvoimaiset)	<i>Polygonatum odoratum</i>
Esiintyminen alueella	Yksilöiden lukumäärää mahdotonta arvioida kasvutapansa vuoksi. Varsia yhteensä muutamia kymmeniä.
Yleiskuvaus	Tavallisesti kaareva, varreltaan haaraton, särmikäs ja uurteinen 20–40 cm korkea ruoho. Varren tyvi on punertava. Ruodittomat lehdet ovat kierteisesti ja vuorottain kahdessa rivissä. Lehtilapa on kapeanpuikea–suikea, ehytlaitainen, silposuoninen ja alta sinivihreä. Kukkien kehä on kellomainen tai torvimainen, väriltään valkoinen tai vihertävä, 12-15 mm pitkä. Kehä on yhdislehtinen ja 6-liuskainen. Se on keskeltä kuroutumaton, erotuksena lehtokieloon. Heteitä on 6. Emiö on yhdislehtinen, 1-vartaloinen ja 3-luottinen. Kukat kasvavat lehtihangoissa yksittäin tai usein kukinnon alaosassa pareittain, nuokkuvina ja melko pitkäperäisinä. Hedelmä on sinimusta ja vahapeitteinen, 8–12 mm leveä myrkyllinen marja.
Biologia	Kalliokielo on monivuotinen ruoho, jolla on tanakka ja haarova juurakko. Se kukkii touko-kesäkuussa, kuitenkin vain noin joka neljäs verso kukkii. Niukasta kukkimisesta johtuen myös marjasato jää pieneksi. Kalliokielo leviääkin parhaiten kasvullisesti ja laajakin kasvusto voi olla samaa yksilökloonaa. Kalliokielon tapaa kallioilta, kivikoista, harjumetsistä, lehdoista ja lehtimetsistä. Laji kasvaa yleisenä vain Etelä-Suomessa harvinaistuen Etelä-Hämeen ja -Savon tasalla. Vaikka marja on myrkyllinen, on juurakko myrkytön. Kasvin vanha toisintonimi kallioperuna viestii, että tärkkelyspitoinen juurakko on keitetynä ja muhennettuna kelvannut jopa ruokapöytään. Katovuosina kalliokielloa on jauhettu leivänjatkeeksi ja sitä on keuhuttu jopa Suomen luonnon parhaaksi hätäravinnoksi.

Keltamo (LC – Elinvoimaiset)	<i>Chelidonium majus</i>
Esiintyminen alueella	Keltamo esiintyy Stansvikintien muurilla sekä viljelypalstojen läheisyydessä. Jokainen esiintymä koostuu muutamista yksilöistä, laajoja esiintymiä ei havaittu.
Yleiskuvaus	Keltamo on korkeudeltaan 40–60 cm ruoho. sen varren alaosa ja lehtiruodit ovat harvaan pitkäkarvaisia. Ruodilliset, parilehdykkäiset lehdet ovat kierteisesti. Ne ovat alta siniharmaita ja karvaisia. Lehdykät ovat pyöreähköjä, hieman liuskoittuneita ja liuskat ovat tylppähampaisia. Keltamo kukkii touko-elokuussa, joskus vielä hyvinkin myöhään syksyllä. Kukkat ovat säteittäisiä, 2–3 cm leveitä. Keltaisia terälehtiä on 4. Verholehtiä on 2. Nuppuvaiheessa verholehdet ovat karvaisia ja vihreitä, myöhemmin keltaisia ja ne karisevat kukan auetessa. Heteitä on 12–30. Emiö on yhdislehtinen, 2-lukuinen. Kukinto on 3–6-kukkainen, lehtihankainen sarja. Hedelmä on hoikka, litua muistuttava kota, kooltaan 3–5 cm pitkä. Kota on kalju, pysty ja 1-lohkoinen. Siemenet ovat mustia.
Biologia	Monivuotinen ruoho, jolla on voimakas paalujuuri. Keltamon kukissa ei erity lainkaan mettä. Pölytyksestä huolehtivat siitepölyä ravinnokseen etsivät hyönteiset – itsepölytyskin on mahdollinen. Pienissä, mustissa siemenissä on mehevä lisäke, elaiosomi, josta muurahaiset pitävät ja siemeniä kuljetellessaan tulevat levittäneeksi keltamo uusille kasvupaikoille. Muurahaisia syövien lintujen, kuten tikkojen ja käenpiian siivin siemenet saattavat levitä pitemmällekin, mutta tehokkaimmin kasvin kaukoleviäminen lienee meillä tapahtunut ihmisen avustuksella. Keltamo on ennen käytetty lääkekasvina ja mahdollisesti myös viljelty. Keltamo on myrkyllinen, etenkin sen punaisenkeltainen maitiaisneste, jota vuotaa katkaistun kasvin murtumapinnoista. Tavallisimmin keltamo kasvaa kulttuurin piirissä, esim. vanhoilla asuinpaikoilla. Se voi esiintyä alkuperäisen lajin tavoin lehdissäkin, mutta vain harvoin kaukana asutuksesta.

Nurmilaukka (LC – Elinvoimaiset)	<i>Allium oleraceum</i>
Esiintyminen alueella	Yksittäinen nurmilaukka havaittiin kartanon päärakennuksen niittyalueelta. Runsaampi kasvusto sijaitsee kellarirakennuksen ja vaahteran välisellä alueella, jossa oli kymmenisen yksilöä. Laji on kuitenkin erittäin vaikeasti havaittavissa, etenkin korkeasta kasvillisuudesta.
Yleiskuvaus	Nurmilaukka on luonnossa varsin vaikeasti havaittavissa. Sen varsi on 25–75 cm korkea, liereä ja se on puolivälistä ylöspäin lehdetön. Lehtiä on 2-4, ne ovat ruodittomia, tyveltään tuppimaisia ja varhain lakastuvia. Lehtilapa on tasasoukka, lähes rihmamainen ja päältä kouruinen. Lehden kärki on litteä, silposuoninen ja ehytlaitainen. Nurmilaukka kukkii heinä–elokuussa. Kukan kehä on kellomainen, vaalean violetti–vaaleanpunainen–vihertävänruskea ja n. 7 mm pitkä. Kehälehtiä ja heteitä on 6. Emiö on yhdislehtinen, 1-vartaloinen ja 3-luottinen. Kukinto on harsu, usein alle 10-kukkainen latvasarja, jossa kukkaperät ovat pitkiä (1,5–5 cm) ja eripituisia. Kukut ovat usein riippuvia. Kukkien seassa on usein tummia, suippoja itusilmuja. Joskus kukinto on kokonaan kukaton ja tiheään itusilmuinen. Kukinnon alla on 2 pitkään säilyvää, kalvomaista suojuslehteä, jotka ovat eripituiset. Toinen niistä on pitkä ja hiippamainen. Suojuslehdet ympäröivät kukintoa nuppuvaiheessa.
Biologia	Nurmilaukka on juurakoton, monivuotinen ruoho. Sen sipuli on munanmuotoinen. Nurmilaukan tapaa kallio- ja rinnekedoilta, töyräiltä, tienvarsilta ja lehtoniityiltä. Se on useimpien meillä kasvavien sukulaistensa tapaan muinaisten merenkulkijoiden tuliainen ja se luokitellaankin meillä muinaistulokkaaksi. Suomeen laji levisi todennäköisesti viikinkien mukana. Suhteellisen vähään tyytyvänä rinneniittyjen, lehtipuumetsiköiden ja kyläkallioiden kasvina nurmilaukka oli oiva keripukkiyrtti. Nurmilaukka muodostaa siemeniä vain harvoin. Lisääntyminen tapahtuu pääasiassa suvuttomasti itusilmuista ja rönsymäisistä sivusipuleista. Näistä nurmilaukkaa on helppo lisätä ja siirtää paikasta toiseen.

Vuohenkello (LC – Elinvoimaiset)	<i>Campanula rapunculoides</i>
Esiintyminen alueella	Vuohenkelloa havaittiin Stansvikintien varrelta sekä kartanon päärakennuksen niittyalueelta. Kasvustot ovat yksittäisten-muutamien neliödesimetrien suuruisia.
Yleiskuvaus	Yleensä haaraton, varreltaan liereä-tylppäsärmäinen, joko kalju tai tankeakarvainen 20-90 cm korkea ruoho. Sen lehdet ovat kierteisesti. Tyvilehdet ovat pitkäruotisia, ylemmät ruodittomia. Ruoti on enintään kapealti siipipaltein. Lehtilapa on kapean herttamainen-puieka-suikea, epätasaisesti matala- ja tylppähampainen. Vuohenkello kukkii heinä-syyskuussa. Sen kukkien teriö on kellomainen, 5-liuskainen, karvareunainen, nuokkuva, yhdislehtinen ja sinipunainen. Kooltaan se on 20–30 mm pitkä, Verhiö on yhdislehtinen ja 5-liuskainen. Liuskat ovat kapean kolmiomaisia ja taakäänteisiä. Heteitä on 5. Emiö on yhdislehtinen, 1-vartaloinen ja 3-luottinen. Kukinto on runsaskukkainen, toispuolinen ja tukilehdellinen latvaterttu. Hedelmät ovat puolipallomaisia, siirrottavasti karvaisia, ruskeita ja nuokkuvia, tyvipuolelta avautuvia kotia.
Biologia	Monivuotinen ruoho, jonka juurakko on suikertava, haarova ja mukulallinen. Vuohenkello kasvaa alkuperäisenä Kaakkois-Euroopan ja Vähä-Aasian kivikkoisissa metsänreunoissa ja pensaikoissa. Ihmisen mukana se on kuitenkin levinnyt laajalle ja kotiutunut suureen osaan Eurooppaa. Vuohenkello on sukunsa harvoja hyötykasveja. Sen mukulamaisen turpea juurakko on syötävä ja muistuttaa maultaan palsternakkaa. Myös lajin nuoria lehtiä on syöty salaattina. Vuohenkello on perinteinen ja helppohoitoinen perennakasvi. Puutarhurille laji voi olla paha rikkakasvi levitessään pikkuhiljaa yhä laajemmalle suikertavan juurakkonsa avulla. Vuohenkello leviää helposti myös siemenestä ja päättyy uusiin paikkoihin esimerkiksi heinäsiemenien, mullan- ja maansiirtojen mukana. Vuohenkello onkin kotiutunut luontoomme, mm. tienvarsille, joutomaille ja lehtomaisiin metsiin. Kasvupaikkana ovat lisäksi puistot, puutarhat sekä pellon- ja metsänreunat.

Jalominttu (NA – Arviointiin soveltumattomat)	<i>Mentha x gracilis</i>
Esiintyminen alueella	Viljelypalstojen alueella tehtiin kaksi erillistä havaintoa jalomintusta. Molemmat havainnot muutamien neliödesimetrien suuruisia kasvustoja (kymmeniä varsia).
Yleiskuvaus	Varreltaan pystytkö 30–70 cm korkea ruoho. Varsi on 4-särmäinen, haarova, harvakarvainen, tummanpunertava ja kiiltävä. Lehdet ovat vastakkaiset ja lyhytruotiset. Lehtilapa on soikeahko, karvainen, pyöreätyvinen ja suippokärkinen. Lehtien laita on harvaan terävä- ja harittavahampainen. Kukinto on erillisten tiheitten ja runsaskukkaisten, lehtihankaisten kiehkuroittain muodostama latvaryhmä. Latvassa on pieni lehtiruusuke. Kukkien teriö punertava, n. 5 mm pitkä, hieman vastakohtainen, yhdislehtinen ja 4-liuskainen. Kukat ovat kaljuja. Ylin liuska on muita leveämpi ja lovipäinen. Verhiö on säteittäinen, 5-liuskainen, uurteeton, selvästi 5-suoninen ja usein runsaskarvainen. Liuskat ovat kapean kolmiomaisia. Heteet yleensä puuttuvat, tai niitä on joskus 4. Ne ovat aina teriötä lyhempiä. Emiö usein puuttuu. Hedelmiä muodostuu harvoin. Esiintyessään ne ovat yksittäisiä 4-lohkaisia lohkohedelmiä.
Biologia	Jalominttu on monivuotinen ruoho, jolla on suikertava, paksuhko ja lyhytrönsyinen juurakko. Jalomintut kasvavat tyypillisesti vanhan asutuksen piirissä. Yleensä jalomintut ovat steriilejä, mutta leviävät maarönsyin. Hylättynäkin kasvusto usein säilyy oman onnensa nojassa sinnikkäästi vuodesta toiseen vanhoilla kasvupaikoillaan. Kasvaa useimmiten puutarhoissa, perunamailla, pientareilla, tienvarsilla, joutomailla ja pihalla. Kukkii elo-syyskuussa. Jalominttua käytetään maustekasvina.

Persiantädyke (NA – Arviointiin soveltumattomat)	<i>Veronica persica</i>
Esiintyminen alueella	Yksittäinen persiantädyke havaittiin paljaalta maapinnalta, kartananon päärakennuksen nurmi- ja niittyalueelta.
Yleiskuvaus	Persiantädyke on rento-koheneva, 5–30 cm pitkä ruoho. Varsi on harvakarvainen. Lyhytruotiset lehdet ovat vastakkain. Lehtilapa on leveänpuikea, isohampainen ja vaaleanvihreä. Se kukkii kesä-syyskuussa. Kukan teriö on lähes säteittäinen, sininen ja sen alin liuska on valkoinen. Teriön leveys on 8–12 mm, se on yhdislehtinen, 4-liuskainen, ratasmainen ja lyhyttorvinen. Verhiö on 4-liuskainen, liuskat ovat suikeita, suippokärkisiä, eivät juuri toisiaan peittäviä, karvareunaisia, muutoin kaljuja. Heteitä on 2. Emiö on yhdislehtinen ja 1-luottinen. Kukkat ovat yksittäin lehtihangoissa. Kukkaperä on tukilehteä pidempi, hedelmävaiheessa se on alaviisto. Hedelmä on hyvin leveälovinen, litteähkö, kaksi kertaa pituuttaan leveämpi, verkkosuoninen, nystykarvainen kota.
Biologia	Persiantädyke on 1-vuotinen ruoho, jonka löytää puutarhoista, kasvimailta, nurmikoilta, pelloilta, joutomailta, satamista tai lastauspaikoilta. Tädykkeitä on meillä lähes 20 lajia, joista alkuperäisiä on vain kahdeksan. Persiantädyke on kotiutunut meille kaukaa: sen alkukoti on Lounais-Aasian sateisten vuoristojen alarinteillä. Kasvi levisi Keski-Eurooppaan ihmisen mukana 1800-luvun alussa ja saapui Suomen vielä saman vuosisadan loppupuolella. Ensin se levisi purjelaivojen painolastimaassa, sittemmin koristekasvien taimien mukana ja nurmikkosiemenen seassa. Persiantädykkeeseen voi törmätä uudisnurmikoilla ja kukkaistutuksissa. Etelä-Suomen viljelypalstoille ja siirtolapuutarhoihin se vakiintunut. Maan jatkuva muokkaaminen ylläpitää elämän edellytyksiä pienelle yksivuotiselle lajille. Sulkeutuneessa kasvipeitteessä se ei menesty.

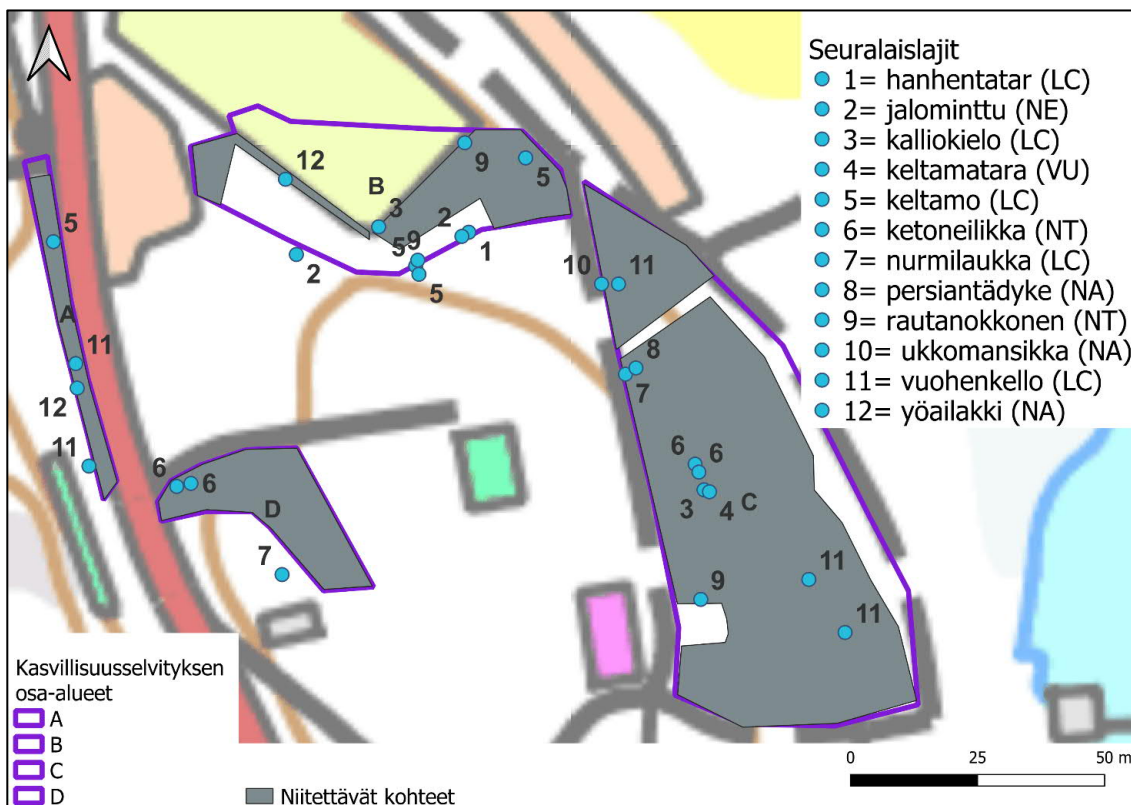
Ukkomansikka (NA – Arviointiin soveltumattomat)	<i>Fragaria moschata</i>
Esiintyminen alueella	Kartanon päärakennuksen niittyalueella tehtiin havainto kolmesta ukkomansikan tyviruusukkeesta.
Yleiskuvas	Ukkomansikka on varreltaan karvainen 20–35 cm korkea ruoho. sen varren karvat ovat alaviistoon siirrettäviä. Lehdet ovat tyviruusukkeena ja kukinnan tukilehtinä. Tyviruusukkeen lehdet ovat pitkäruotisia. Lehtilapa on sormilehdykkäinen ja lehdyköitä on kolme. Lehdykät ovat soikeita, hammaslaitaisia, karvaisia ja usein rypyisiä. Sivuliuskojen tyvi on epäsymmetrinen ja keskiliuskalla kiilamainen tai tylppä. Ukkomansikka kukkii kesäkuussa. Se on kaksikotinen, eli hede- ja emikukat ovat eri yksilöissä. Teriö on säteittäinen, valkoinen, 20–30 mm leveä. Terälehtiä on 5 ja ne ovat 10–12 mm pitkiä. Verhiöön 5-liuskainen. Heteitä on 20. Emiö on erilehtinen ja emejä on useita. Hedekasvilla heteet ovat 2 kertaa (surkastuneen) emiön pituisia; emikasvilla (surkastuneet) heteet emiön pituisia. Kukinto on tukilehdellinen, sarjamainen viuhko. Hedelmä on punainen, mehevä, 1–2 cm pitkä, tyvipuolelta pähkylätön marjamainen pohjushedelmä. Verholehdet ovat hedelmävaiheessa siirrettävät. Hedelmättömät kasvustot ovat yleisiä.
Biologia	Niukkarönsyinen monivuotinen ruoho, jonka löytää vanhoilta pihoilta, puutarhoista, puistoista, pientareilta tai asutuksen lähimetsistä. Se on vanha marjakasvi, usein viljelyjäänne tai -karkulainen. Pölytyksen ja hedelmöityksen jälkeen mansikan kukka on tehnyt tehtävänsä pölyttäjien houkuttelijana, mutta osa siitä kehittyy kukinnan jälkeen herkulliseksi mansikaksi, joka suojaa siemeniä ja toisaalta auttaa niitä leviämään. Ukkomansikkaa viljeltiin Suomessa vielä 1800-luvulla marjakasvina. Se on säilynyt ja levinnytkin vanhojen puutarhojen, kartanoiden ja pappiloiden liepeillä. Valoisissa ja puolivarjoisissa lehtomaisissa metsiköissä ja pensaikoissa se kasvaa usein aivan alkuperäisen luonnonkasvin oloisena. Ukkomansikan hede- ja emikukat ovat eri yksilöissä ja marjojen muodostus edellyttää molempien kasvavan lähekkäin. Rönsyillä levittäytyvät kasvustot koostuvat usein vain toisesta sukupuolesta, jolloin satoa ei tule. Meikäläiset kasvustot ovat jostain syystä valtaosin hedekasveja, eli ukkomansikkakanta on ukkoutunut – kuten sen nimikin kertoo.

Yöailakki (NA – Arviointiin soveltumattomat)	<i>Silene noctiflora</i>
Esiintyminen alueella	Yöailakin neljä kukkavartta havaittiin viljelypalstojen niittyrinteestä, vadelpensaiden katveesta. Stansvikintien varrella, kivimuurin kupeessa kasvoi kuusi kukkavartta.
Yleiskuvaus	Haaraton tai vähähaarainen 25-40 cm korkea ruoho. Varsi on tyveltä tiheään karheakarvainen ja yläosasta nystykarvainen sekä tahmea. Lehdet ovat vastakkain, alimmat ruodillisia, ylemmät ruodittomia. Lehtilapa on soikea–puikea, ehytlaitainen, karvainen ja vaaleanvihreä. Yöailakki kukkii heinä-syyskuussa. Sen kukan teriö on säteittäinen–hieman vastakohtainen, kermanvalkoinen–kellanpunertava ja n. 2–2,5 cm leveä. Syvään 2-liuskaisia terälehtiä on 5. Teriön nielussa on liuskainen lisäteriö. Verhiö on yhdislehtinen, melko kapea ja siementen kypsyessä pullistuva, 5-liuskainen, 10–suoninen ja nystykarvainen. Heteitä on 10. Emiö on yhdislehtinen, 3-vartaloinen ja 3-luottinen. Kukot ovat yksittäin tai harvakukkaisena viuhkona. Kukot avautuvat illalla ja tuoksuvat öisin. Hedelmä on munanmuotoinen, kellanruskea, 6-liuskaisesti avautuva, n. 14–20 mm pitkä kota, jossa hampaat ovat taakäänteiset.
Biologia	Yöailakki on 1- tai 2-vuotinen ruoho. Se on vanha ihmisen seuralainen lähes koko Euroopassa. Suomeen laji on kulkeutunut siemenenä puutarhasiementen joukossa, tuontiviljan mukana, laivojen painolastissa, sotajoukkojen huoltokuljetuksissa ja rautatieliikenteen mukana. Suomessa yöailakki on silti melkoinen harvinaisuus ja kasvaa edes jokseenkin vakinaisesti hyvin harvassa paikassa. Lyhytikäinen laji pystyy tavallisesti kypsyttämään ilmastossamme ainakin osan siemenistään, mutta kasvaa vain harvoin enää seuraavana kesänä samalla paikalla. Tyypillisemmin sen löytää kerran, minkä jälkeen se häviää jäljettömiin. Varmimmin sen tapaa viljelypalstojen liepeiltä, kompostiläjiltä, multakasoilta ja vastaavilta paikoilta. Yöailakki on harmahtava, tahmeudestaan johtuen usein nuhrainen ja usein vaikeasti havaittavissa. Kukot ovat päiväsaikaan supussa, terälehdet sisäänpäin rullautuneina. Yöllä sen kukot avautuvat ja erittävät hienoa tuoksua pölyttäjien (yöperhosten) houkutteksi.

2.3. Johtopäätökset ja suositukset

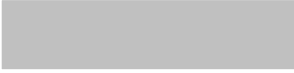
Niittyalueiden monimuotoisuuden ylläpitämiseksi ja parantamiseksi niiden säännöllinen niitto on suositeltavaa. Oheiseen karttaan (kuva 15) on rajattu niitosta hyötyvät kasvillisuuskuviot. Niittoalueiden ulkopuolelle jää vain pieni osa selvitysalueesta. Osa-alueella B, niiton ulkopuolelle jätettäväksi jäisivät pensasistutukset ja puutarhapalstat. Osa-alueella C itäreunan kävelytien reunustaa on leikattu kapealti ruohonleikkurilla. Tämä nurmikkoalueena hoidettu osuus on rajattu ulkopuolelle, samoin kartanon edustan pihakiveys.

Havaituista kulttuurinseuralaislajeista yksivuotisia ja siten lisääntymisensä puolesta voimakkaasti siementuotannon onnistumisesta riippuvaisia kasvilajeja ovat hanhentatar, persiantädyke, rautanokkonen ja yöailakki. Varovainen maanpinnan paljastaminen esiintymien lähistöllä voi parantaa itävyyden onnistumista. Hanhentataresiintymä jää palsta-alueelle, samoin kaksi rautanokkoshavaintoa. Muiden esiintymien kohdalla oleellista on, että niitto tapahtuu riittävän myöhään kesällä siementen kypsymisen varmistamiseksi. Myös monivuotiset kasvit hyötyvät myöhäisestä niitosta. Vaarantuneen (VU) keltamataran säilyttämiseksi alueella, läheisten paimen- ja piennarmataraesiintymien hävittäminen on suositeltavaa. Laji on kärsinyt paitsi niittyjen ja ketojen harvinaistumisesta, myös risteytymisestä näiden vieraslajien kanssa. Mikäli niittyalueita joudutaan niittämään rehevöitymisen tai umpeenkasvun vuoksi useammin kesän aikana, tulee niitot tehdä kohdennetusti ja näitä kulttuurilajeja varoen.

Kuva 15. Säännöllisestä niitosta hyötyvät alueet sekä havaittujen kulttuurilajien sijainnit.

3. Kääväkkäät

3.1. Menetelmät

Osa-alueet käytiin läpi kolmen maastopäivän aikana 26., 28. & 30.9.2022. Maastotyöt teki FM Juha Kinnunen. Inventointiajankohta oli työn luotettavalle suorittamiselle otollinen. Syksy 2022 oli selvityksen ajankohtaan asti melko kostea ja lämmin. Yksivuotiset lajit olivat ehtineet saada itiöemänsä näkyviin, ja myös myöhäisin lajisto oli jo esillä.

Kruunuvuoren-Stansvikin alueelta on tehty aikaisemmin kääpäselvitys vuonna 2005 (Kinnunen 2005). Sen tiedot olivat käytössä tätä selvitystä tehtäessä.

Käävät

Kaikki kääpälaajat kirjattiin muistiin ja maastossa tuntemattomiksi jääneistä otettiin näyte myöhemmää mikroskooppista määrittystä varten. Mikroskooppinen määrittely tehtiin Viikin Biokeskuksessa. Maastossa kerätyt näytteet talletetaan Helsingin kasvimuseon herbarioon (H).

Havaintoja tehtiin myös elävästä puustosta, kuolleesta pystypuustosta ja maapuustosta eri kääpälaajien esiintymispotentiaalin arvioimiseksi. Kaikki osa-alueet käytiin läpi sellaisella tarkkuudella, että alueen kääpälaajistosta saatiin riittävän kattava kuva. Lähes kaikki järeät (rinnankorkeusläpimitta yli 30 cm) maapuut tarkastettiin, samoin kaikki järeät kuolleet pystypuut. Suurin osa selvitysalueen maapuustosta on läpimitaltaan 10-30 cm, ja siitä käytiin läpi suurin osa. Ohutta maapuuta käytiin läpi kattavasti kaikilta osa-alueilta. Elävillä puilla on aika vähän lajistoa, usein siksi, että elävissä puissa ei ole kuolleita osia, tai jos on, ne puustojen olosuhteissa poistetaan vaarallisina. Toinen syy on se, että elävien puiden olosuhteet ovat kääpien kannalta karut: on usein aurinkoista, ja kuivempaa kuin maapuustolla eli riittävä kosteus puuttuu.

Tieteellinen ja suomenkielinen nimistö noudattaa kääpien osalta Niemelän (2016) ja Laji.fi-portaalin käyttämää nimistöä. Arinakääpä (*Phellinus igniarius* coll.) ei määritetty kollektiivisena ryhmälajina, eli "pikkulajit" (lepänarinakääpä *P. alni*, sysikääpä *P. nigricans*) erotettiin perustuen Niemelän (2016) käsitykseen. Lajien uhanalaisuus on ilmoitettu Hyvärisen ym. (2019) mukaan.

Kääväkkäät

Kääpäinventoinnin ohessa inventoitiin myös maapuilla kasvavia kääväkkäitä keskittyen orvakkaisiin ja orakkaisiin. Maastossa tuntemattomiksi jääneistä lajeista otettiin näyte, jotka määritettiin myöhemmin mikroskoopilla.

Kääväkkäiden tieteellinen ja suomenkielinen nimistö noudattaa Laji.fi-portaalin käyttämää nimistöä; poikkeuksena on ripsikarakka (*Etheiroduon fimbriatum*), joka DNA-sekvenssidatan perusteella ei kuulu sukuun *Steccherinum*.

3.2. Tulokset

Käävät

Selvityksessä tavattiin 55 kääpäalajia (taulukko 1). Tämä on hiukan enemmän kuin vuoden 2005 selvityksessä, mikä johtuu enimmäkseen taksonomisista muutoksista. Selvityksessä tavattiin kuitenkin joitakin lajeja, joita aikaisemmassa selvityksessä ei tavattu; vastaavasti joitakin vuonna 2005 tavattuja lajeja ei nyt tavattu.

Selvityksessä tavattiin yksi silmälläpidettäväksi luokiteltu laji (NT) ja viisi muuta vanhan metsän indikaattorilajia (IND) (kuva 16):

<i>Meruliopsis taxicola</i>	viinikäpä	IND, vanhat mäntymetsät
<i>Oligoporus sericeomollis</i>	korokääpä	IND, vanhat mäntymetsät
<i>Phaeolus schweinitzii</i>	karhunkääpä	IND, vanhat mäntymetsät
<i>Phellinidium ferrugineofuscum</i>	ruostekääpä	IND, vanhat kuusimetsät
<i>Porodaedalea pini</i>	männynkääpä	IND, vanhat mäntymetsät
<i>Sidera lenis</i>	sirppikäpä	NT, IND, aarniomäntymetsät

Vanhan metsän indikaattorilajien esiintyminen kertoo siitä, että joillakin kuvioilla on säilynyt riittävästi vanhoja puita ja maapuita harvinaisemmalle lajistolle.

Sirppikäpä on vanhojen mäntymetsien peruslajistoa. Laji on silmälläpidettävä, koska se on harvinaistunut Etelä-Suomessa vanhojen mäntymetsien vähetessä. Lajin uhanalaistumisen syinä ovat lahopuun väheneminen ja vanhojen metsien väheneminen. Pääkaupunkiseudulta siitä on muutama aikaisempi havainto:

Helsinki, Vuosaari, Uutela	2011
Helsinki, Santahamina	2011
Vantaa, Silvolanmetsä	2005
Vantaa, Tammisto	1989

Sirppikäävästä tehtiin nyt neljä havaintoa. Laji on kolonisoinut Stansvikin mäntymaapuut vuosien 2005 ja 2022 välillä, sillä 17 vuotta sitten lajia ei selvityksessä tavattu. Jo vuonna 2005 lajille soveltuvia mäntymaapuita oli löydettävissä.

Puiston isoilta eläviltä tammilta tavattu sokkelokääpä on harvinainen laji.

Kääväkkäät

Selvityksessä tavattiin 34 kääväkäsajia (taulukko 1).

Tavatut kääväkäsajit ovat kaikki pääkaupunkiseudulla yleisiä lajeja, eikä uhanalaisia tai silmälläpidettäviä lajeja tavattu. Myöskään vanhan metsän indikaattorilajeja ei tavattu.

3.3. Johtopäätökset ja suositukset

Stansvikin selvitysalueen merkitys lahottajasienilajiston kannalta arvioituna on melko vähäinen ja lähinnä paikallinen. Aluetta on joko hoidettu ja siistitty liiaksi tai sen lahoppuujatkumo on katkennut, kun osia on muutettu huvila-alueeksi. Selvitysalueelta tavataan alueen historiasta huolimatta edelleen joitakin erityisesti huomioitavia ja harvinaisempia kääpälajeja (kuva 16).

Selvitysaluetta on siis pidettävä lähinnä paikallisesti merkittävänä kääväkäskehäalueena. Laatua voidaan pitkällä aikavälillä merkittävästi parantaa jättämällä harvennustoimien yhteydessä toistuvasti kaikkien eri puulajien taimia kasvamaan eri puolilla aluetta, jotta niistä kehittyä ajan myötä lahoppuujatkumo. Tiheet taimikasvustot voidaan pääosin poistaa.

Suositukset kääväkäskehälajiston kannalta arvioituna:

1. Suositaan puuston monilajisuutta, ja erityisesti monipuolisen lehtipuulajiston muodostumista.
2. Maapuusto jätetään niille sijoilleen, tai siirretään monimuotoisuuskuviolle.
3. Suositaan erityisesti järeiden kuolleiden pystypuiden ja maapuiden muodostumista.
4. Suositaan pötkelöitä jättämällä ne pystyyn tai tekemällä niitä lisää.
5. Kuolleet kuusipystypuut jätetään pystyyn, ja annetaan kaatua omia aikojaan.
6. Kuolleet mäntypystypuut jätetään pystyyn, ja annetaan kaatua omia aikojaan.
7. Konkelot laukaistaan.
8. Suositaan lehtipuista erityisesti tammea ja haapaa kaikissa elinkaaren vaiheissa.
9. Suositaan monilajista lehtipuumaapuustoa.
10. Suositaan jatkumoiden muodostumista kaikille puulajeille: eri-ikäisyys, useat puusukupolvet, erirakenteisuus.

Kuva 16. Silmälläpidettävän, indikaattorilajien ja muiden harvinaisten kääpälajien havaintopaikat. (Selvitysalueen länsiosan havaintotihentymässä ovat pohjoisesta alkaen lajikoodit 10, 7 ja 5.)

Taulukko 1. Luettelo selvityksessä havaituista kääväkslajeista. Luokittelu: NT = silmälläpidettävä, ID = vanhan metsän indikaattorilaji.

Tieteellinen nimi	Suomenkielinen nimi	Luokittelu
Käävät (yhteensä 55 lajia)		
<i>Albatrellus ovinus</i>	lampaankääpä	
<i>Antrodia sinuosa</i>	kelokääpä	
<i>Antrodia xantha</i>	katkokääpä	
<i>Antrodiella pallescens</i>	sitkokääpä	
<i>Antrodiella serpula</i>	voikääpä	
<i>Bjerkandera adusta</i>	tuhkakääpä	
<i>Byssoporia terrestris</i>	karikekääpä	
<i>Cerrena unicolor</i>	pörrökääpä	
<i>Daedaleopsis confragosa</i>	etelänsärmäkääpä	
<i>Daedalea quercina</i>	sokkelokääpä	
<i>Datronia mollis</i>	kennokääpä	
<i>Fomes fomentarius</i>	taulakääpä	
<i>Fomitiporia punctata</i>	kuhmukääpä	
<i>Fomitopsis betulina</i>	pöckelökääpä	
<i>Fomitopsis pinicola</i>	kantokääpä	
<i>Ganoderma applanatum</i>	lattakääpä	
<i>Ganoderma lucidum</i>	lakkakääpä	
<i>Gloeoporus dichrous</i>	tikankääpä	
<i>Heterobasidion parvivorum</i>	kuusenjuurikääpä	
<i>Hyphodontia radula</i>	rytökääpä	
<i>Inocutis rheades</i>	ketunkääpä	
<i>Inonotus obliquus</i>	pakurikääpä	
<i>Inonotus radiatus</i>	lepänkääpä	
<i>Ischnoderma benzoinum</i>	tervakääpä	
<i>Lentinus substrictus</i>	kevätkääpä	
<i>Meruliopsis taxicola</i>	viinikääpä	IND
<i>Neoantrodia serialis</i>	rivikääpä	
<i>Oligoporus sericeomollis</i>	korokääpä	IND
<i>Oxyporus corticola</i>	kuorikääpä	
<i>Oxyporus populinus</i>	vaahterankääpä	
<i>Phaeolus schweinitzii</i>	karhunkääpä	IND
<i>Phellinidium ferrugineofuscum</i>	ruostekääpä	IND
<i>Phellinus alni</i>	lepänarinakääpä	
<i>Phellinus conchatus</i>	raidankääpä	
<i>Phellinus igniarius</i>	arinakääpä	
<i>Phellinus laevigatus</i>	levykääpä	
<i>Phellinus nigricans</i>	sysikääpä	
<i>Phellinus tremulae</i>	haavankääpä	
<i>Polyporus ciliatus</i>	talvikääpä	

Tieteellinen nimi	Suomenkielinen nimi	Luokittelu
<i>Porodaedalea pini</i>	männynkääpä	IND
<i>Postia caesia</i>	sinikääpä	
<i>Postia stiptica</i>	karvaskääpä	
<i>Postia tephroleuca</i>	harmokääpä	
<i>Sidera lenis</i>	sirppikääpä	NT, IND
<i>Skeletocutis amorpha</i>	rustokääpä	
<i>Skeletocutis biguttulata</i>	valkoludekääpä	
<i>Trametes betulina</i>	koivunhelttakääpä	
<i>Trametes hirsuta</i>	karvavyökääpä	
<i>Trametes ochracea</i>	pinovyökääpä	
<i>Trametes pubescens</i>	nukkavyökääpä	
<i>Trametes velutina</i>	valkovyökääpä	
<i>Trechispora hymenocystis</i>	rihmaharsukka	
<i>Trichaptum abietinum</i>	kuusenkynsikääpä	
<i>Trichaptum fuscoviolaceum</i>	männynkynsikääpä	
<i>Tyromyces chioneus</i>	liitukääpä	
Kääväkkäät (yhteensä 34 lajia)		
<i>Amphinema byssoides</i>	pääkuopikka	
<i>Athelia epiphylla</i>	peittohämmä	
<i>Basidioradulum radula</i>	kermaraspikka	
<i>Botryobasidium pruinatum</i>	lehtokuurakka	
<i>Botryobasidium subcoronatum</i>	havukuurakka	
<i>Byssomerulius corium</i>	kelmukka	
<i>Ceraceomyces serpens</i>	vahalämäkkä	
<i>Chondrostereum purpureum</i>	purppuranahakka	
<i>Coniophora arida</i>	jauhokesikkä	
<i>Corticium roseum</i>	ruso-orvakka	
<i>Cytidia salicina</i>	pajupunakka	
<i>Etheiroduon fimbriatum</i>	ripsikarakka	
<i>Hydnoporia tabacina</i>	ruskovuotikka	
<i>Hymenochaete rubiginosa</i>	tammivuotikka	
<i>Hyphoderma setigerum coll.</i>	isonyhäkkä-ryhmä	
<i>Hypochnicium bombycinum</i>	puistohuovakka	
<i>Merulius tremellosus</i>	hytyrypykkä	
<i>Peniophora incarnata</i>	lohiorvakka	
<i>Peniophorella praetermissa</i>	valtanyhäkkä	
<i>Peniophorella pubera</i>	leppänyhäkkä	
<i>Phanerochaete laevis</i>	silo-orvakka	
<i>Phanerochaete velutina</i>	nukkaorvakka	
<i>Phlebia radiata</i>	rusorypykkä	
<i>Phlebiella sulphurea</i>	isoharsukka	
<i>Piloderma byssinum</i>	villaorvakka	

Tieteellinen nimi	Suomenkielinen nimi	Luokittelu
<i>Plicatura nivea</i>	leppäpoimukka	
<i>Radulomyces confluens</i>	vahaorvakka	
<i>Resinicium bicolor</i>	maitotahra	
<i>Steccherinum ochraceum</i>	orakarakka	
<i>Stereum hirsutum</i>	karvanahakka	
<i>Stereum rugosum</i>	ryppynahakka	
<i>Stereum subtomentosum</i>	leppänahakka	
<i>Vesiculomyces citrinus</i>	sitruunaorvakka	
<i>Xylodon brevisetus</i>	valko-otaraspikka	

4. Yöperhoset

4.1. Menetelmät

Perhosselvityksessä päähuomio oli alueella potentiaalisesti elävissä erityisesti huomioitavissa lajeissa. Alueella pidettiin kahta valopyydystä toukokuun puolivälistä lokakuun puoliväliin (12.5.–22.10.2022) ja yhtä syöttipyydystä loppukesällä ja syksyllä erityisesti yökköslajiston kartoittamiseksi sekä kahta feromonipyädystä muutoin vaikeasti havainnoitavien pikkuperhosten esiintymisen toteamiseksi kevästä loppukesään (kuva 17). Maastokäynnit, pyydysten koennat ja aineiston määrittäminen teki FM Timo Nupponen. Valopyydysten asennuksessa avusti FT Marko Nieminen.

Maastokäyntejä tehtiin samalla aikajaksolla yhteensä 19 kertaa. Pyydykset koettiin jokaisen käynnin yhteydessä. Jokaisen käynnin aikana tehtiin aktiivihavainnointikierros (haavi, toukkien etsintä) maastossa. Maastokäynnit olivat kestoltaan 1-4,5 tuntia ja käsittivät koko selvitysalueen ja osin myös selvitysalueen viereisiä reuna-alueita. Pääpaino maastoselvityksessä oli pikkuperhosissa, joiden selvittäminen on mahdollista aktiivimenetelmin – kasvattamalla ja haavimalla.

Lajiston kattavampi selvitys tehtiin pyydyksillä. Feromonipyädyksissä vaihdettiin aika ajoin houkutteleva feromoni kesän vaiheen mukaan kohdelajeihin sopivaksi. Pyydysaineiston ns. suurperhosista laadittiin kattava lajilista (erillinen Excel-tiedosto). Kaikista erityisesti huomioitavista lajeista laskettiin tai arvioitiin yksilömäärät.

Perhosten havainnointimenetelmistä

Perhosten esiintymistä kartoitetaan etsimällä joko aikuisia perhosia tai niiden varhaisia kehitysasteita (muna, kotelo, toukka ja sen syömäjäljet ravintokasvillaan). Tehokkaimmat havainnointitavat vaihtelevat lajeittain, ja etsintämenetelmät valitaan aina tapauskohtaisesti kohdelajin mukaan. Varsinkin aikuisia perhosia havainnoitaessa sääolosuhteiden tulisi olla hyvät, jotta etsittävien lajien mahdollinen esiintyminen voitaisiin luotettavasti todeta. Lämpötila, tuuli, pilvisuus ja sade vaikuttavat ratkaisevasti useimpien aikuisena etsittävien perhoslajien havaittavuuteen. Jo yksi säätekijä voi estää tehokkaan havainnoinnin, esimerkiksi märän kasvillisuuden haavinta on useimmiten tuloksetonta. Tuulisella, sateisella tai kylmällä säällä perhosselvityksiä ei kannata tehdä joitain harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta. Säätilan merkitys korostuu tulkittaessa negatiivisia havaintoja, koska tällöin havainnoinnin aikainen säätila on yksi tärkeimmistä perusteista arvioitaessa lajin mahdollista esiintymistä kohteessa ja samalla kohteen arvoa.

Useimpia perhoslajeja voidaan tuloksellisesti havainnoida vain lyhyellä ajanjaksolla. Esimerkiksi monien lajien toukat ovat löydettävissä ravintokasviltaan vain lyhyen ajan (1–2 viikkoa). Lisäksi esiintymisajankohta vaihtelee vuosittain mm. lämpösuummakertymän mukaan. Sopiva toukkien etsimisaika voidaan luotettavasti arvioida fenologiahavaintojen perusteella. Kasvien kukinnan vaihe on yksi helpoimmin todettavissa olevista fenologisista tiedoista, ja ilmentää kesän edistymisen vaihetta nimenomaan etsittävien perhoslajien esiintymispaikoilla. Siksi sen käyttö ajankohdan sopivuuden arvioinnissa on sekä perusteltua että suositeltavaa. Stansvikissa fenologia ei kuitenkaan ollut merkittävässä roolissa, koska maastokäyntejä tehtiin läpi kesän melko tiheään tahtiin.

Useimpien perhoslajien aikuiset ovat aktiivisia vain tietyinä vuorokauden aikana, ja muulloin niiden havaitseminen on vaikeaa. Esimerkiksi monet pikkuperhoset ovat liikkeellä illalla auringon laskiessa ja uudelleen aikaisin aamulla heti auringonnousun

jälkeen, mutta muina vuorokauden aikoina niitä ei tapaa juuri koskaan. Monet pikkuperhoset ovat aikuisena helpoimmin havainnoitavissa haavimalla kasvillisuutta ja puiden runkoja. Näitä lajeja etsittäessä oikean haavintatavan käyttö on tärkeää, jotta lopputulos olisi luotettava. Liika voimankäyttö haavinnassa aiheuttaa perhosten pauskautumisen maahan ja liian varovasti haavittaessa kohde ei päädy haaviin vaan ehtii piiloutua kasvillisuuden alle. Matalilta kasveilta haavittaessa on haavia usein painettava maata vasten, jotta lehdillä tai kukilla istuvat yksilöt jäävät haavin sisään. Lajiston tuloksellinen selvittäminen edellyttää, että havainnoitsija hallitsee sekä etsittävien lajien erityisvaatimukset että oikean havainnointitekniikan.

Useimmat yökköset, mittarit ja kehrääjät ovat helpoimmin havaittavissa valopyynnillä – yökköset myös syöttipyynnillä. Aktiivipyynnillä (haavi, toukkien etsiminen) monien yöllä lentävien suurperhosten havaitseminen on hyvin työlästä ja osin jopa mahdotonta.

Maastokäynnit

12.5.2022 klo 15:30–19:30. Pyydysten asennus ja maastokierros.

26.5.2022 klo 12:50–15:00. Pyydysten koenta ja maastokierros.

2.6.2022 klo 17:40–19:20. Pyydysten koenta ja maastokierros.

17.6.2022 klo 11:30–17:30. Pyydysten koenta ja maastokierros. Tekijöinä myös [REDACTED]

29.6.2022 klo 22:00–23:00. Pyydysten koenta ja maastokierros.

8.7.2022 klo 18:00–19:30. Pyydysten koenta ja maastokierros.

13.7.2022 klo 19:30–21:30. Pyydysten koenta ja maastokierros.

24.7.2022 klo 11:50–13:30. Pyydysten koenta ja maastokierros. Tekijöinä myös [REDACTED]

2.8.2022 klo 16:00–17:40 Pyydysten koenta ja maastokierros.

7.8.2022 klo 15:40–17:40. Pyydysten koenta ja maastokierros.

11.8.2022 klo 15:40–17:30. Pyydysten koenta ja maastokierros.

19.8.2022 klo 15:40–17:40. Pyydysten koenta ja maastokierros.

25.8.2022 klo 15:30–17:40. Pyydysten koenta ja maastokierros.

29.8.2022 klo 15:40–17:50. Pyydysten koenta ja maastokierros.

1.9.2022 klo 15:40–17:00. Pyydysten koenta ja maastokierros.

11.9.2022 klo 15:40–17:20. Pyydysten koenta ja maastokierros.

20.9.2022 klo 15:50–17:30. Pyydysten koenta ja maastokierros.

8.10.2022 klo 15:50–17:20. Pyydysten koenta ja maastokierros.

22.10.2022 klo 15:50–17:20. Pyydysten purku ja maastokierros.

Maastokäyntien aikainen säätila

12.5.2022 Klo 16:00 lämpötila oli 10 °C, pilvisyys 4/8, tuuli 6 m/s SE. Olosuhteet olivat havainnointiin keskinkertaiset.

26.5.2022 Klo 13:00 lämpötila oli 10 °C, pilvisyys 8/8, tuuli 0 m/s. Olosuhteet olivat havainnointiin keskinkertaiset.

2.6.2022 Klo 18:00 lämpötila oli 11 °C, pilvisyys 8/8, tuuli 4 m/s SW. Olosuhteet olivat havainnointiin keskinkertaiset.

17.6.2022 Klo 13:00 lämpötila oli 21 °C, pilvisyys 2/8, tuuli 4 m/s NW. Olosuhteet olivat havainnointiin hyvät.

29.6.2022 Klo 22:00 lämpötila oli 21 °C, pilvisyys 0/8, tuuli 3 m/s NW. Olosuhteet olivat havainnointiin hyvät.

8.7.2022 Klo 18:00 lämpötila oli 21 °C, pilvisyys 7/8, tuuli 2 m/s W. Olosuhteet olivat havainnointiin hyvät.

13.7.2022 Klo 19:30 lämpötila oli 21 °C, pilvisyys 7/8, tuuli 2 m/s W. Olosuhteet olivat havainnointiin hyvät.

24.7.2022 Klo 12:00 lämpötila oli 20 °C, pilvisyys 8/8, tuuli 2 m/s W. Olosuhteet olivat havainnointiin hyvät.

2.8.2022 Klo 16:00 lämpötila oli 23 °C, pilvisyys 1/8, tuuli 5 m/s SSW. Olosuhteet olivat havainnointiin hyvät.

7.8.2022 Klo 16:00 lämpötila oli 18 °C, pilvisyys 2/8, tuuli 4 m/s SE. Olosuhteet olivat havainnointiin hyvät.

11.8.2022 Klo 16:00 lämpötila oli 21 °C, pilvisyys 2/8, tuuli 6 m/s SE. Olosuhteet olivat havainnointiin hyvät.

19.8.2022 Klo 16:00 lämpötila oli 25 °C, pilvisyys 0/8, tuuli 4 m/s SW. Olosuhteet olivat havainnointiin hyvät.

25.8.2022 Klo 16:00 lämpötila oli 18 °C, pilvisyys 3/8, tuuli 3 m/s NW. Olosuhteet olivat havainnointiin hyvät.

29.8.2022 Klo 16:00 lämpötila oli 15 °C, pilvisyys 3/8, tuuli 5 m/s NW. Olosuhteet olivat havainnointiin keskinkertaiset.

1.9.2022 Klo 16:00 lämpötila oli 14 °C, pilvisyys 4/8, tuuli 4 m/s N. Olosuhteet olivat havainnointiin keskinkertaiset.

11.9.2022 Klo 16:00 lämpötila oli 14 °C, pilvisyys 5/8, tuuli 4 m/s W. Olosuhteet olivat havainnointiin keskinkertaiset.

20.9.2022 Klo 16:00 lämpötila oli 10 °C, pilvisyys 4/8, tuuli 4 m/s N. Olosuhteet olivat havainnointiin keskinkertaiset.

8.10.2022 Klo 16:00 lämpötila oli 11 °C, pilvisyys 4/8, tuuli 4 m/s N. Olosuhteet olivat havainnointiin keskinkertaiset.

22.10.2022 Klo 16:00 lämpötila oli 8 °C, pilvisyys 5/8, tuuli 3 m/s S. Olosuhteet olivat havainnointiin keskinkertaiset.

Kuva 17. Pyydysten sijainnit ja valopyydysten numerointi.

4.2. Selvitysalueen yleinen tila

Selvitysalue voidaan jakaa perhosnäkökulmasta karkeasti viiteen osaan (kuva 18):

1. Stansvikin kartanon puistomainen avoin - puoliavoin pihapiiri.
2. Vanhankylän mökkikylä ja sitä ympäröivä sekapuustoinen metsäalue.
3. Stansvikin tien länsipuolen ja selvitysalueen pohjoisosan metsä.
4. Kluuvin ja Stansvikintien välinen rehevä lehto.
5. Kluuvin ruovikko ja sen reuna-alueet.

Stansvikin kartanon pihapiiri ja sen lähiympäristö ovat avoimia ja puoliavoimia puistomaisia alueita. Pihapiirit ovat suurimmaksi osaksi hoidettuja. Pihoissa kasvaa jonkin verran hedelmäpuita, joista osa on melko vanhoja. Keskellä avointa aluetta on pienehkö palstaviljelmä, jossa kasvatetaan syötäväksi tarkoitettujen kasvien lisäksi myös erilaisia kukkia. Alueen itä ja pohjoisosassa on osin luonnontilaisia hoitamattomia niittyjä. Pihapiirissä kasvaa paljon suuria vanhoja lehtipuita – tammea, lehmusta ja vaahteraa. Selvitysalueen eteläreunalla kasvaa myös muutamia lehtikuusia. Kluuvin vieressä olevan parkkipaikan reunoilla kasvaa myös useita keskikokoisia jalavia.

Kluuvin itäpuolella oleva Vanhankylän alue on eteläosiltaan rehevää osin kosteapohjaista rantalehtoa. Puusto on sekametsää ja huomattava osa puista on suuria. Tiheämpää pusikkoa alueella ei ole. Kluuvin eteläpuolella olevalla kosteapohjaisella alueella kasvaa runsaasti lehtopalsamia. Mökkikylän alue on pienialaisesti hoidettua, mutta muuten luonnontilassa. Suurempia avoimia alueita ei ole. Korkeammassa maaston kohdissa keskellä harjanteella maaperä on kuivempaa eikä yhtä rehevää kuin rannoilla ja Kluuvin reunoilla. Alueella kasvaa myös jonkin verran pähkinäpensaita.

Stansvikintien länsipuoli ja selvitysalueen pohjoisosa ovat luonnontilaisen kaltaista metsää. Keskiosassa kasvaa huomattavan paljon tammea. Puusto on melko tiheää eikä suuria vanhoja puita juurikaan ole. Länteen päin mentäessä maasto nousee jonkin verran ja selvitysalueen länsireuna on osin avokalliopohjaista aluetta. Kallion reunoilla kasvaa tammea. Pohjoisosissa jalojen lehtipuiden määrä vähenee.

Kluuvin ja Stansvikintien välinen alue on rehevää osin tiheää lehtoa, jossa kasvaa muun muassa tammea ja pähkinää. Alue on monin paikoin tiheäkasvuista eikä avointa tilaa ole kuin paikoin. Suurempia puita on harvakseltaan. Aluskasvillisuutta on tiheän puuston alla melko niukasti.

Kluuvin kosteikko on keskiosiltaan pääosin tiheää ruovikkoa. Keskiosassa saattaa silti kasvaa perhosmielessä mielenkiintoisia kasveja, mutta koska alue on vaikeakulkuista eikä kuulunut selvitysalueeseen, niin sitä ei tutkittu tarkemmin. Kosteikon itä- ja eteläreunoilla on monipuolista matalaa kosteikkokasvillisuutta. Länsiosa Kluuvin alueesta on tiheämpikasvuista. Kosteikon reunojen niityillä kasvaa korkeaa heinikkoa jonka seassa on maitohorsmaa ja jonkin verran muutakin kasvillisuutta. Kosteikon läpi kulkee kasvillisuuden peitossa oleva vesiväylä. Merivesi pääsee nousemaan Kluuviin vain hyvin korkean veden aikaan.

Kuva 18. Osa-aluejako perhosten kannalta.

4.3. Erityisesti huomioitavat lajit

Vuoden 2022 selvityksessä havaittiin Stansvikista yhteensä 883 perhoslajia. Lisäksi aiemmissa, vuosina 2011 ja 2105–2018 tehdyissä havainnoissa (Mika Hinkkanen) oli 57 lajia, joita ei havaittu vuonna 2022. Yhteensä näissä havainnoinneissa on siis tavattu 940 perhoslajia.

Vuonna 2022 havaittiin 28 erityisesti huomioitavaa lajia. Aiempien vuosien havainnoista Stansvikista tunnetaan lisäksi 7 erityisesti huomioitavaa lajia, joita ei havaittu vuonna 2022 (merkitty alla olevassa listassa *-merkillä). Lajien esittelyt ovat alempana.

Erittäin uhanalaisia (EN) lajeja havaittiin kaksi:

Meiramikirjokoisa (*Pyrausta auratus*)

Hietamittari (*Phibalapteryx virgata*)

Vaarantuneita (VU) lajeja havaittiin 13:

Kekokoi (*Myrmecozela ochraceella*)

Jalavakiiltokääriäinen* (*Cydia leguminana*)

Punamykerökoi (*Metzneria aprilella*)

Hierakkakaitakoi (*Monochroa palustrella*)

Talvijäytäjäkoi (*Carpatolechia decorella*)

Harjupussikoi (*Coleophora colutella*)

Valkopääkoisa* (*Salebriopsis albicilla*)

Ruskoraanumittari (*Epirrhoe galiata*)

Jäkälämittari (*Cleorodes lichnaria*)

Laikkupussimittari (*Comibaena bajularia*)

Niittyrengaskehrääjä (*Malacosoma castrense*)

Idänritariyökkönen* (*Catocala adultera*)

Lounaanpeittoyökkönen (*Luperina testacea*)

Silmälläpidettäviä (NT) lajeja havaittiin 20:

Vattuläiskäkoi (*Coptotriche marginea*)

Viirukääpäköi (*Nemapogon nigrabellus*)

Nätkelmämiinakoi (*Phyllonorycter nigrescentellus*)

Merikaitakääriäinen* (*Bactra robustana*)

Pikkupeilikääriäinen* (*Eucosma aemulana*)

Kärsämölaikkukääriäinen (*Epiblema graphanum*)

Kirjokontukoi (*Oegoconia deauratella*)

Rantahohtokoi (*Aristotelia subdecurtella*)

- Punakoisa** (*Ostrinia palustralis*)
- Pikkuokakoisa** (*Udea accolalis*)
- Runkosammalkoisa** (*Eudonia laetella*)
- Kalvasmataramittari** (*Colostygia aptata*)
- Lehmuspikkumittari** (*Eupithecia egenaria*)
- Tammiritariyökkönen** (*Catocala promissa*)
- Sininurmiyökkönen** (*Caradrina montana*)
- Valemorsiusyökkönen** (*Thalpophila matura*)
- Kirjojuuriyökkönen** (*Pabulatrix pabulatricula*)
- Kiiltojuuriyökkönen*** (*Apamea oblonga*)
- Loimuyökkönen** (*Dasypolia templi*)
- Varjomaayökkönen*** (*Paradiarsia punicea*)

Lisäksi havaittiin yksi Suomelle uusi laji, jolla ei ole uhanalaisluokitusta:

Okratupsukoi (*Mompha ochraceella*). Lajin status Suomessa on vielä epäselvä, mutta on hyvin mahdollista, että se osoittautuu paikalliseksi lajiksi. Lajin ravintokasvi on karvahorsma (*Epilobium hirsutum*), jonka varren sisällä lajin toukka elää. Stansvikin selvitysalueelta ei löytynyt karvahorsmaa, mutta sitä on havaittu hyvin lähellä Stansvikin niemen pohjoisosaa ja Helsingissä karvahorsmaa kasvaa monin paikoin.

Merkittävimmit havainnot Stansvikista ovat 'okratupsukoi', joka havaittiin nyt ensimmäistä kertaa Suomesta, ja jäkälämittarin paikallinen populaatio.

Stansvikin selvitysalueen perhosfauna on monipuolinen. Alueen sijainti meren ympäröimänä kolmeen pääilmansuuntaan selittää lajirunsautta merkittävältä osalta. Pienilmasto on suotuisa, koska sekä kosteutta että lämpöä riittää enemmän kuin etäämmällä rannasta olevilla alueilla.

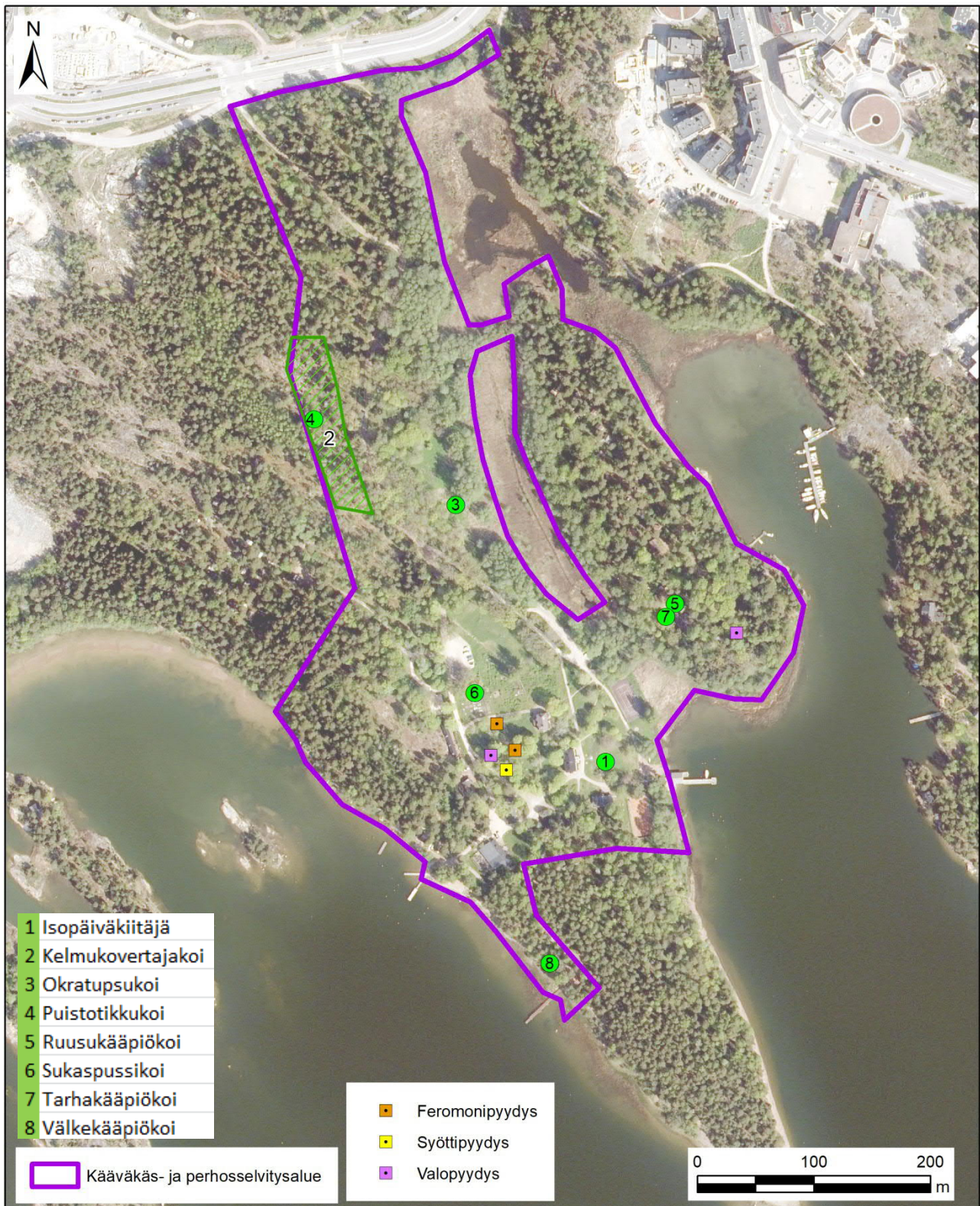
Havaituissa erityisesti huomioitavissa lajeissa on useita sellaisia lajeja, jotka suosivat kartanon pihapiiriin kaltaisia avoimia tai puoliavoimia suuria jäkälärunkoisia puita kasvavia elinympäristöjä ja/tai avoimia niittyjä ja ketoja. Tällaisia lajeja ovat meiramikirjokoisa (*Pyrausta aurata*), hietamittari (*Phibalapterix virgata*), jalavakirjokääriäinen (*Cydia leguminana*), harjupussikoi (*Coleophora colutella*), valkopääkoisa (*Salebriopsis albicilla*), ruskoraanumittari (*Epirrhoe galiata*), jäkälämittari (*Cleorodes lichenaria*), laikkupussimittari (*Comibaena bajularia*), runkosammalkoisa (*Eudonia laetella*) ja lehmuspikkumittari (*Eupithecia egenaria*). Näille lajeille suurten tammien, lehmusten ja vaahteroiden sekä avointen ketojen säilyminen on elinehto. Sama koskee tammella eläviä tammisirppisiipeä (*Watsonalla binaria*) ja helovenhokasta (*Bena prasinana*).

Toinen selvä tiettyyn elinympäristöön kohdistuva ryhmä on Kluuvin kosteikossa tai sen reunoilla elävät lajit. Näitä ovat hierakkakaitakoi (*Monochroa palustrella*), punakoisa (*Ostrinia palustralis*) ja varjomaayökkönen (*Paradiarsia punicea*) sekä uhanalaisluokituksen ulkopuolisista lajeista harvinaiset rytivälkekoi (*Cosmopterix scribaiella*), punalatvakoisa (*Anania lancealis*) ja kaaripistesiiipi (*Pelosia obtusa*).

Vanhankylän sekametsälehdossa lajisto on monipuolinen, mutta varsinaisesti tyyppielinympäristöä siellä ei ole kovin monelle selvityksessä havaitulle erityisesti huomioitavalla lajille. Harvinaisia tällaisilla paikoilla eläviä lajeja ovat ainakin hakavillakas (*Arctornis l-nigrum*), kiiltosiilikäs (*Callimorpha dominula*) ja sananjalkayökkönen (*Callopistria juvenina*).

Harvinaisemmista havaituista lajeista ainakin seuraavat ovat selkeästi etelästä tuulten mukana saapuneita vaeltajia (kuva 19): täpläkehrääjäkoi (*Yponomeuta plumbellus*), hirvenjuuripeilikääriäinen (*Pelochrista mollitana*), isopäiväkiitäjä (*Macroglossum stellatarum*) ja hukkavaellusyökkönen (*Heliothis armigera*).

On mahdollista ja jopa todennäköistä, että selvitysalueella tai sen välittömässä läheisyydessä esiintyy muitakin uhanalaislajeja, joita ei havaittu vuoden 2022 selvityksessä. Etenkin selvitysalueen keskiosan valopyynnin puutteilla on vaikutusta kokonaislajimäärään. Lisäksi Vanhankylän valopyydys oli kahteen otteeseen pois käytöstä, koska sähköjohto oli vedetty irti pistokkeesta.

Kuva 19. Muiden merkittävien lajien kun uhanalaisluokiteltujen lajien pyydysten ulkopuoliset löytöpaikat ja lajin 2 esiintymisalue (vihreä vinoviivitus).

Havainnot uhanalaiseksi luokitelluista lajeista

Erittäin uhanalaiset lajit (luokka EN)

Meiramikirjokoisa (*Pyrausta auratus*)

Havainnointi: Meiramikirjokoisa lentää aktiivisesti sekä päivällä että yöllä. Laji on haavittavissa ravintokasvinsa (mäkimeirami) lähetyviltä. Tulee myös hyvin valolle.

Havainnot:

- **11.-18.8.2022:** Yksi naaras valopyydyksestä kartanon pihapiiristä.

Huomioita: Meiramikirjokoisa oli pitkään kateissa Suomesta, mutta on viimeisten kymmenen vuoden aikana levittäytynyt takasin vanhoille asuinpaikoilleen Ahvenanmaalla ja lounaisessa saaristossa. Samalla se on laajentanut levinneisyysaluettaan itään päin.

Hietamittari (*Phibalaptetyx virgata*)

Havainnointi: Laji on haavittavissa päivällä ravintokasviensa mataroiden läheisyydestä. Tulee myös valolle. Lentää kahtena sukupolvena toukokuun lopulta elokuun puoliväliin.

Havainnot:

- **13.-23.7.2022:** Yksi koiras valopyydyksestä kartanon pihapiiristä.

Huomioita: Stansvikissa kasvaa hyvin mataroita. Kesällä 2022 laji kuitenkin vaelsi etelästä ja sitä havaittiin pitkin rannikkoa paikoilta, jossa se ei normaalisti esiinny (mm. Turku). Varmuudella ei voi sanoa onko yksilö paikallinen vai lentänyt muualta tuulten mukana. Stansvikissa on kuitenkin lajille sopivaa elinympäristöä, joten lajilla saattaa siellä hyvinkin olla paikallinen kanta.

Vaarantuneet lajit (luokka VU)

Kekokoi (*Myrmecozela ochraceella*)

Havainnointi: Kekokoi elää muurahaispesissä. Sen havaitsee helpoimmin istuskelemassa muurahaispesän päällä aikaisin aamulla. Tulee jossakin määrin myös valolle.

Havainnot:

- **29.6.-7.7.2022:** Yksi koiras valopyydyksestä kartanon pihapiiristä.

Huomioita: Koko Suomeen levinnyt laji, joka on hyvin paikoittainen. Sitä voi toisinaan tavata runsaasti istumassa maamuurahaiskeon päällä aikaisin aamulla.

Jalavakiiltokääriäinen* (*Cydia leguminana*)

Havainnointi: Laji on haavittavissa jalavien rungoilta parhaiten iltapäivällä. Laji vaatii runkovikaisia osin lahokaarnaisia puita elinpaikakseen. Tulee jossakin määrin syöttille.

Havainnot:

- **12.-20.6.2016** 1 yks. (Mika Hinkkanen)

Huomioita: Vaikeasti havaittava laji, joka on taantunut suurten puiden kaatamisen seurauksena. Jalavakiiltokääriäistä ei havaittu vuoden 2022 selvityksessä.

Punamykerökoi (*Metzneria aprilella*)

Havainnointi: Laji on haavittavissa ravintokasviltaan ketokaunokilta. Laji on myös kasvatettavissa helposti. Toukka elää ketokaunokin mykeröissä johon myös koteloituu.

Havainnot:

- **13.-23.7.2022:** Yksi naaras valopyydyksestä kartanon pihapiiristä.

Huomioita: Lajin levinneisyysalue käsittää etelärannikon ja Salpausselän alueen. Paikoittainen laji, joka vaatii avoimen hiekkapohjaisen ketokaunokkikasvuston elinpaikakseen. Stansvikista havaittu yksilö on todennäköisesti lentänyt alueelle tuulten mukana. Ketokaunokkia ei kasva Stansvikissa.

Hierakkakaitakoi (*Monochroa palustrella*)

Havainnointi: Laji on helpoimmin havaittavissa kasvattamalla toukasta. Toukka elää isojen hierakoiden varren sisällä hiekkaisilla ja kosteilla rannoilla. Tulee myös valolle.

Havainnot:

- **8.-12.7.2022:** Yksi koiras valopyydyksestä Vanhakylästä.

Huomioita: Lounaisen ja läntisen Suomen rannikoilla esiintyvä laji, joka on hiljalleen levittäytymässä myös Suomenlahden rannikkoalueelle. Paikoittainen laji, jota kuitenkin voi olla runsaasti oikeanlaisella paikalla.

Talvijäytäjäkoi (*Carpatolechia decorella*)

Havainnointi: Laji lentää iltayöllä ja on haavittavissa rungoilta illalla myös valoisaan aikaan.

Havainnot:

- **26.5.2022:** Yksi yksilö havaittiin tammen rungolta lentoon häirittyinä kartanon pihalueen pohjoisosasta.

Huomioita: Runsastuva laji, joka on levinnyt Ahvenanmaalta ainakin Helsingin seudulle asti viimeisten viiden vuoden aikana. Paikoin runsas oikeassa elinympäristössä.

Harjupussikoi (*Coleophora colutella*)

Havainnointi: Laji on haavittavissa ravintokasviltaan keltamaitteelta. Myös kasvattaminen on helppoa. Keltamaitteella elävä toukkasäkki on helposti havaittavissa ja tunnistettavissa. Tulee myös valolle jossakin määrin.

Havainnot:

- **29.6.-7.7.2022:** Yksi koiras valopyydyksestä kartanon pihapiiristä.

Huomioita: Lajin levinneisyysalue käsittää etelärannikon ja Salpausselän alueen. Esiintyy monissa hyvälaatuisissa avoimissa hiekkapohjaisissa keltamaittekasvustoissa.

Valkopääkoisa* (*Salebriopsis albicilla*)

Havainnointi: Valkopääkoisa lentää yöllä ja tulee valolle.

Havainnot:

- **9.-12.6.2016 1 yks.** (Mika Hinkkanen)

Huomioita: Harvinainen ja paikoittainen laji, joka elää monilla lehtipuilla. Vuonna 2022 laji oli lähes kateissa eikä sitä havaittu vuoden 2022 selvityksessä Stansvikista.

Ruskoraanumittari (*Epirrhoe galiata*)

Havainnointi: Laji on lennossa kesäkuun lopulta elokuulle asti. Lentää yöllä ja tulee valolle.

Havainnot:

- **29.6.-7.7.2022:** Yksi koiras valopyydyksestä kartanon pihapiiristä.

Huomioita: Viime vuosina taantunut laji. Usein tavataan vain yksittäin.

Jäkälämittari (*Cleorodes lichnaria*)

Havainnointi: Laji on lennossa kesäkuun lopulta elokuun alkuun. Haavittavissa suurten puiden ympäriltä. Lentää iltayöstä ja tulee jonkin verran valolle.

Havainnot:

- **29.6.-7.7.2022:** Yksi koiras valopyydyksestä kartanon pihapiiristä.
- **13.-23.7.2022:** Kaksi koirasta valopyydyksestä kartanon pihapiiristä.

Huomioita: Paikoittainen laji, joka elää suurten puiden runkojäkälillä usein puoliavoimilla puistomaisilla paikoilla. Lounainen laji, josta on Hankoniemen itäpuolelta vain hyvin vähän havaintoja. Stansvikissa on lajin paikallinen esiintymä.

Laikkupussimittari (*Comibaena bajularia*)

Havainnointi: Laji on lennossa heinäkuulla puistomaisissa tammea kasvavissa ympäristöissä. Lentää yöllä ja tulee hyvin valolle.

Havainnot:

- **29.6.-7.7.2022:** Yksi koiras valopyydyksestä kartanon pihapiiristä.

Huomioita: Suomen tiettävästi ainoa vakituinen esiintymä on Inkoossa. Valtaosa, jos eivät kaikki muut yksilöt lienevät vaeltaneita. Paikallisten populaatioiden muodostuminen on kuitenkin mahdollista eikä ole pois suljettua, ettei lajilla olisi Stansvikissa vähälukuinen kanta.

Niittyrengaskehrääjä (*Malacosoma castrense*)

Havainnointi: Laji on lennossa keskikesällä. Lentää yöllä avoimilla niityillä ja kedoilla. Koiras tulee hyvin valolle.

Havainnot:

- **29.6.-7.7.2022:** Yksi koiras valopyydyksestä kartanon pihapiiristä.

Huomioita: Etelärannikon laji, joka on taantunut viime vuosina huomattavasti.

Idänritariyökkönen* (*Catocala adultera*)

Havainnointi: Laji on lennossa elokuulla. Tulee hyvin syötille.

Havainnot:

- **22.7.-2.9.2011 5 yks.** (Mika Hinkkanen)

Huomioita: Itäinen laji, joka on ollut etelärannikolla kateissa jo useita vuosia. Joinakin vuosina vaeltaa idästä joukoittain. Lajia ei havaittu vuoden 2022 Stansvikin selvityksessä.

Lounaanpeittoyökkönen (*Luperina testacea*)

Havainnointi: Laji on lennossa heinäkuun lopulla ja elokuulla. Tulee hyvin valolle.

Havainnot:

- **7.-10.8.2022:** Yksi koiras valopyydyksestä kartanon pihapiiristä.

Huomioita: Ahvenanmaan ja etelärannikon melko paikoittainen laji, joka on harvalukuinen. Viime vuosina taantunut selvästi.

Silmälläpidettävät lajit (luokka NT)

Vattuläiskäkoji (*Coptotriche marginea*)

Havainnointi: Laji on kasvatettavissa vadelman lehdissä olevista koverteista loppukesällä. Tulee kohtalaisesti valolle.

Havainnot:

- **24.7.-1.8.2022:** Yksi koiras valopyydyksestä Vanhakylän eteläosasta.

Huomioita: Lounaisen Suomen ja Ahvenanmaan laji. Hyvin vähälukuinen Hankoniemen itäpuolella. Toukka kovertaa lehtiä vadelmalla ja sen lähilajeilla loppukesällä monenlaisilla puoliavoimilla paikoilla.

Viirukääpäkoji (*Nemapogon nigralbells*)

Havainnointi: Tulee hyvin valolle. Muuten tavataan vain harvoin. Toukka elää käävillä.

Havainnot:

- **13.-23.7.2022:** Yksi naaras valopyydyksestä Vanhakylän eteläosasta.

Huomioita: Viirukääpäkoji on taantunut 2000-luvulla huomattavasti. Nykyisin tavataan useimmiten yksitellen.

Nätkelmämiinakoji (*Phyllonorycter nigrescentellus*)

Havainnointi: Laji on kasvatettavissa virnoilla ja nätkelmillä olevista koverteista. Lajilla on kaksi sukupolvea kesän aikana. Tulee jossakin määrin myös valolle.

Havainnot:

- **2.-6.8.2022:** Yksi koiras valopyydyksestä kartanon pihapiiristä.

Huomioita: Laajalti Etelä- ja Keski-suomessa esiintyvä laji, joka on kuitenkin melko vähälukuinen. Suosii puolivarjoisia lehtomaisia paikkoja.

Merikaitakääriäinen* (*Bactra robustana*)

Havainnointi: Laji on haavittavissa ravintokasviltaan merikaislalta illalla. Tulee myös valolle kohtalaisesti.

Havainnot:

- **29.6.-4.7.2016 1 yks.** (Mika Hinkkanen)

Huomioita: Etelärannikon ja saariston laji, joka ei juuri sisämaahan harhaudu. Stansvikin yksilö on todennäköisesti lentänyt jostakin lähistön merenlahdesta paikalle. Lajia ei havaittu vuoden 2022 selvityksessä.

Pikkupeilikääriäinen* (*Eucosma aemulana*)

Havainnointi: Avointen kuivien niittyjen laji, joka on haavittavissa kasvillisuudesta ravintokasvinsa kultapiiskun läheisyydestä. Tulee jossakin määrin myös valolle.

Havainnot:

- **4.-16.7.2016 1 yks.** (Mika Hinkkanen)

Huomioita: Viime vuosina taantunut vähälukuinen laji, jota tapaa useimmiten vain yksitellen. Esiintyy kuivilla paahteisilla kedoilla ja niityillä paahteisilla kedoilla ja niityillä. Lajia ei havaittu vuoden 2022 selvityksessä.

Kärsämölaikkukääriäinen (*Epiblema graphanum*)

Havainnointi: Laji on haavittavissa ravintokasvinsa (siankärsämö) läheisyydestä illalla.

Havainnot:

- **8.-12.7.2022:** Yksi koiras valopyydyksestä kartanon pihapiiristä.

Huomioita: Melko vähälukuinen laji, jota kuitenkin esiintyy monin paikoin siankärsämöä kasvavilla paahteisilla kedoilla ja niityillä.

Kirjokontukoi (*Oegoconia deauratella*)

Havainnointi: Yöaktiivinen lounaisen Suomen laji. Helsingin itäpuolelta on vain muutama havainto. Tulee hyvin valolle ja on myös haavittavissa yöllä lämpimiltä kedoilta.

Havainnot:

- **2.-6.8.2022:** Seitsemän koirasta valopyydyksestä kartanon pihapiiristä.

Huomioita: Paikoittainen laji, joka on taantunut viime vuosina. Toukka elää lahonneella puulla ja karikkeella.

Rantahohtokoi (*Aristotelia subdecurtella*)

Havainnointi: Laji on helposti havaittavissa ravintokasviltaan rantakukalta. Esiintyy kosteilla niityillä keskikesällä. Tulee myös valolle jossakin määrin.

Havainnot:

- **13.-23.7.2022:** Kaksi koirasta valopyydyksestä Vanhakylän eteläosasta.

Huomioita: Stansvikissa laji elää Kluuvin reunamilla. Paikoittainen laji, jota kuitenkin esiintyy laajalti etelärannikolla.

Punakoisa (*Ostrinia palustralis*)

Havainnointi: Punakoisa tulee valolle ja on myös kasvatettavissa isojen hierakoiden varsista, joiden sisällä toukka elää.

Havainnot:

- **29.6.-7.7.2022:** Yksi koiras valopyydyksestä Vanhakylän eteläosasta.

Huomioita: Hyvin paikoittainen eteläisen Suomen laji. Voi joskus olla runsas parhaissa elinympäristöissään hierakoita kasvavilla kosteilla avoimilla niityillä. Eksyy harvoin kauas elinympäristöstään.

Pikkuokakoisa (*Udea accolalis*)

Havainnointi: Valtaosa lajin yksilöistä Suomessa on havaittu valolla.

Havainnot:

- **17.-28.6.2022:** Yksi koiras valopyydyksestä Vanhakylän eteläosasta.

Huomioita: Oli pitkään kokonaan kateissa, mutta on 2000-luvulla levittäytynyt takaisin etelärannikolle. Edelleen hyvin harvalukuinen laji.

Runkosammalkoisa (*Eudonia laetella*)

Havainnointi: Laji on haavittavissa suurten puiden runkosammalilta. Kasvattaminenkin onnistuu keräämällä rungoilta kosteassa kohdassa olevia sammalia kasvatukseen. Tulee jossakin määrin valolle.

Havainnot:

- **29.6.-7.7.2022:** Yksi koiras valopyydyksestä kartanon pihapiiristä.
- **8.-12.7.2022:** Yksi koiras valopyydyksestä kartanon pihapiiristä.

Huomioita: Eteläisen suomen laji, joka on runsastunut 2000-luvulla huomattavasti.

Kalvasmataramittari (*Colostygia aptata*)

Havainnointi: Laji tulee hyvin valolle. Muutoin sitä tapaa vain harvoin.

Havainnot:

- **8.-12.7.2022:** Yksi naaras valopyydyksestä Vanhakylän eteläosasta.

Huomioita: Nykyisin harvinainen laji, joka on taantunut viime vuosina huomattavasti. Toukka elää mataroilla.

Lehmuspikkumittari (*Eupithecia egenaria*)

Havainnointi: Vanhoilla lehmuksilla elävä laji, joka on illalla ja yöllä haavittavissa suurten lehmusten rungoilta ja lähietäisyydeltä.

Havainnot:

- **2.-16.6.2022:** Yksi koiras valopyydyksestä kartanon pihapiiristä.

Huomioita: Paikoittainen eteläisen Suomen laji. Tavataan yleensä puistomaisissa suuria lehmuksia kasvavissa paikoissa.

Tammiritariyökkönen (*Catocala promissa*)

Havainnointi: Laji on helpoimmin havaittavissa syötillä tai tammen rungoilta kohdista, johon on valunut makeaa nestettä rungon pintaan.

Havainnot:

- **25.7.-1.8.2022:** Yksi koiras syöttipyydyksestä kartanon pihapiiristä.

Huomioita: Eteläisen Suomen laji, jonka esiintymisen painopiste on lounaassa ja Ahvenanmaalla. Laji suosii puistomaisia vanhoja tammia kasvavia paikkoja. Taantunut 2000-luvulla huomattavasti.

Sininurmiyökkönen (*Caradrina montana*)

Havainnointi: Laji on helpoimmin havaittavissa valolla. Muutoin sitä tapaa melko harvoin.

Havainnot:

- **25.7.-1.8.2022:** Yksi koiras valopyydyksestä kartanon pihapiiristä.

Huomioita: Etelä-Lappiin asti levinnyt laji, joka on taantunut 2000-luvulla. Tavataan nykyisin melko yksitellen.

Valemorsiusyökkönen (*Thalpophila matura*)

Havainnointi: Laji on helpoimmin havaittavissa valolla. Käy myös kukilla.

Havainnot:

- **25.7.-1.8.2022:** Yksi koiras valopyydyksestä kartanon pihapiiristä.

Huomioita: Eteläiseen Suomeen levinnyt laji, joka on runsaimmillaan hiekkapohjaisilla kedoilla.

Kirjojuuriyökkönen (*Pabulatrix pabulatricula*)

Havainnointi: Laji tulee sekä syötille että valolle. Muuten sitä tapaa vain harvoin.

Havainnot:

- **7.-10.8.2022:** Yksi koiras valopyydyksestä kartanon pihapiiristä.

Huomioita: Paikoittainen eteläisen Suomen laji, joka on taantunut 2000-luvulla.

Kiiltojuuriyökkönen* (*Apamea oblonga*)

Havainnointi: Laji tulee hyvin syötille ja jossakin määrin myös valolle.

Havainnot:

- 12.7.-3.8.2017 1 yks. (Mika Hinkkanen)

Huomioita: Paikoittainen Etelä-Suomen ja Salpausselän alueen laji. Paikoittainen laji, joka on taantunut viime vuosina. Suosii hiekkapohjaisia ruderaatteja. Lajia ei tavattu vuoden 2022 selvityksessä.

Loimuyökkönen (*Dasypolia templi*)

Havainnointi: Laji talvehtii aikuisena perhosena. Löydettävissä maakellareista yms. talvehtimasta myöhään syksyllä ja jopa talvella. Tulee myös valolle.

Havainnot:

- 11.-19.9.2022: Kaksi koirasta valopyydyksestä kartanon pihapiiristä.

Huomioita: Taantunut ja melko yksittäinen laji, joka voi olla runsas oikealla paikalla.

Varjomaayökkönen* (*Paradiarsia punicea*)

Havainnointi: 'Pusikkolaji', joka saattaa elää Kluuvin kosteikon laidoilla. Tulee valolle ja syötille, mutta ei juuri tavata elinympäristönsä ulkopuolelta.

Havainnot:

- 13.7.2015 1 yks. (Mika Hinkkanen)

Huomioita: Harvinainen etelärannikon ja Savo-Karjalan laji, joka voi oikeassa elinympäristössä olla ajoittain runsas. Levinneisyys on itäpainotteinen. Lajia ei havaittu vuoden 2022 selvityksessä.

4.4. Johtopäätökset ja suositukset

Stansvikkiniemen alue on luontoarvoiltaan merkittävä ja hyvin monipuolinen. Pinta-alaltaan melko suppealla alueella paljon erityyppisiä elinympäristöjä, joilla on selkeästi oma lajistonsa. Selvitysalueella havaituista uhanalaisista lajeista suurin osa on avointen niittyjen, puoliavointen vanhoja puita kasvavien puistomaisten elinympäristöjen, harvakasvuisten lehtomaisten sekametsien ja kosteikkojen lajeja. Stansvikin selvitysalueella tällaisia alueita ovat kartanon pihapiiri avoimine ympäristöineen, Kluuvi reuna-alueineen sekä Vanhakylä kokonaisuudessaan. Näistä Kluuviin ja Vanhaankylään ei ole yöperhosten näkökulmasta tarvetta kohdistaa hoitotoimenpiteitä. Stansvikin kartanon pihapiirissä olevia niittyjä kannattaisi niittää tiheän heinikon kasvun vuoksi kartanon ja sen lähirakennusten pohjoispuolella. Niittyjen reunoille voisi harkita istutettavaksi joitakin luonnonkasveja (esimerkiksi mäkimeiramia *Origanum vulgare*) alueella tavattujen uhanalaisten perhosten elinolosuhteiden parantamiseksi.

Vanhankylän alueella tulisi välttää puiden kaatoa, ellei kaatoon ole pakottavia syitä esimerkiksi turvallisuuskäyttöön liittyen. Vanhankylän alueella puuntaimia on poistettu ja vapaata ilmatilaa puiden latvusten alapuolella on runsaasti.

Etenkin Stansvikin kartanon pihapiirin ja sen ympäristön puistomaisilla alueilla tulisi säilyttää kaikki vanhat suuret puut. Jos vanhoja puita on tarvetta poistaa, niin poistot pitäisi tehdä pitkän aikavälin suunnitelmalla ja pienissä osissa. Puistomaisesta puustosta kannattaisi uusia istuttamalla nuoria puita poistoriskin statuksen omaavien puiden lähelle. Jos suuria puita joudutaan poistamaan, niin poisto kannattaa tehdä niin, että puusta jätetään noin 3-4 metriä runkoa pystyyn mahdollisimman pitkään, ainakin pari vuodeksi. Tällä menettelyllä vanhoissa rungoissa elävällä lajistolla on aikaa siirtyä muihin lähistöllä oleviin runkoihin. Jos puita kaadetaan, niin rungot pitäisi jättää paikanpäälle mahdollisimman lähelle alkuperäistä paikkaansa, jotta niissä elävä lajisto ehtii siirtyä uusiin puihin.

Kluuvin läpi kulkeva kasvillisuuden peittämä oja pitäisi jättää nykyiselleen, jotta veden virtaama pysyy ennallaan. Varsinkin Kluuvin etelä- ja pohjoispäädyissä, jossa on suunnitelmia ulkoilureittien tekemiseen tai tien parannuksiin, tulee mahdollisten reittien alta vetää riittävän leveä putki veden virtaamisen säilyttämiseksi nykyisellään. Tämä on hyväksytty alueen puistosuunnitelmassa. Merivesi nousee Kluuviin vain hyvin korkean veden aikaan korkeuserojen vuoksi.

Kluuvin ja Stansvikintien välissä olevaa lehtoa olisi suositeltavaa harventaa. Se on nykyisellään liian tiheää taimikkoa monien uhanalaisten lajien kannalta. Etenkin yksittäisten suurten puiden ympäriltä voisi poistaa nuorta puustoa riittävästi, jotta valoisuus lisääntyisi. Maltillinen harventaminen hyödyttäisi myös lepakoita, joita on alueella runsaasti. Kluuvin länsipuolella olevaa pitkä- ja tiheäheinäistä niittyä kannattaisi niittää pari kertaa kesässä niin, että vain osa niitystä niitetään samanaikaisesti. Nykyisellään niityt ovat liian tiheitä monille erityisesti huomioitaville niittykasveille ja perhosille.

Yhteenvedon Stansvikinniemen alue on merkittävä sekä luontoarvoiltaan että sijainniltaan kaupungin keskusta lähettyvillä. Alueen maankäytön intensiteettiä ei tulisi lisätä nykyisestä luontoarvojen säilyttämiseksi.

Suosittelomme seuraavia linjauksia ja hoitotoimenpiteitä Stansvikin selvitysalueella perhoslajiston kannalta ajateltuna:

- (1) Stansvikin kartanon pihapiirin osittaisen hoidon piirissä olevien niittyjen/niittymäisten alueiden niitto mieluiten kaksi kertaa vuodessa.
- (2) Taimikon harvennus Kluuvin ja Stansvikintien välisellä alueella.
- (3) Kluuvin veden virtaaman varmistaminen mahdollisten uusien kulkuväylien rakentamisen yhteydessä.
- (4) Kluuvin ja Stansvikintien välisten yliheinikoituneiden niittyjen niitto vuorotteluperiaatteella mieluiten kaksi kertaa kesässä.
- (5) Suurten puiden kaatamisen välttäminen mahdollisuuksien mukaan.

5. Kirjallisuus

- Erävuori, L., Kullberg, J., Lammi, E., Manner, J.-P., Routasuo, P., Suominen, H. & Vauhkonen, M. 2020: Helsingin uhanalaisten luontotyyppien inventoinnit 2017-2019. Yhteenvetoraportti. – SitoWise. Enviro. 31 s.
- Hiltunen, L. 2000: Stansvikin kartanopuiston puu- ja ruohovartinen kasvillisuus ja kasvisto. – Helsingin kaupungin rakennusviraston julkaisuja 2001:15 / Viherosasto.
- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kempainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. 2019 (toim.): Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. – Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. 704 s.
- Kinnunen, J. 2005: Raportti Helsingin Laajasalon Kruunuvuoren ja Stansvikin alueiden kääpäselvityksestä. – Enviro Oy. 6 s.
- Manninen, E., Heinonen, M., Makkonen, H. & Nieminen, M. 2019: Uusimaa-kaava 2050 – Luontoselvityskohteiden maakunnallinen arvo. Koosteraportti. – Uudenmaan liiton julkaisuja E 217 – 2019. 446 s.
- Niemelä, T. 2016: Suomen käävät. The polypores of Finland. – Norrlinia 31: 1-430.
- Nupponen, K., Nieminen, M., Kaitila, J.-P., Hirvonen, P., Leinonen, R., Koski, H., Kullberg, J. & Laasonen, E., Pöyry, J., Sallinen, T. & Välimäki, P. 2019: Perhoset. – Julkaisussa: Hyvärinen, E., Juslén, A., Kempainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.). Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019, s. 470–508. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki.

Faunatica

Tuntosarvet aitoon luontoon

Kutojantie 6–8

02630 Espoo

<http://www.faunatica.fi/>